

МОТИВИ
ПО КНОХД № 98/2015г.
ВКС – III н.о.

Настоящото производство е трето по ред пред касационната инстанция, която предвид разпоредбата на чл.354 ал.5 изр.2 НПК разполага с правомощията на въззивна такава. Образувано е по протест на прокурор от Военно-апелативна прокуратура и по обща жалба на частните обвинители и граждански ищци В. Г. А., М. С. А., Н. В. Г. и Р. В. Г. срещу въззивно решение № 21, постановено на 24.11.2014г. от Военно-апелативния съд по ВНОХД № 2/2014г. в частта, с която е потвърдена първоинстанционна присъда № 98/07.03.2012г. по НОХД № 98/2007г. по описа на Софийски военен съд /СВС/.

Протестът на Военно-апелативна прокуратура релевира довод за незаконосъобразност на въззивното решение, което е постановено в нарушение на материалния закон и при допуснати съществени нарушения на процесуалните правила – касационни основания по чл.348 ал.1 т.1 и т.2 от НПК. Съществените нарушения на процесуалните правила се обосновават с това, че въззивният съд не е спазил изискванията на чл.13 и чл.14 от процесуалния закон - да разкрие обективната истина по делото и да обоснове вътрешното си убеждение върху обективно, всестранно и пълно изследване на обстоятелствата по делото, което е довело и до нарушаване на задълженията му по чл.107 ал.5 от НПК. В контекста на касационното основание по чл.348 ал.1 т.2 от НПК се излагат аргументи и за това, че дадените указания на ВКС и в двете му отменителни решения - по к.д. №1746/2012г. и к.д. №1918/2013г., не са били изпълнени по същество от въззивния съд. Необосновано не са кредитирани показанията на свидетелите и пострадали В. А., М. А., Н. Г. и Р. Г., както и тези на свидетелите В. и Д., тъй като дори да са съществували някакви противоречия в показанията на пострадалите, то те са били преодолени. По отношение на дадените впоследствие от св. А. В. /първоначално - защитен свидетел/ показания в рамките на съдебното заседание от 27.05.2013г. прокурорът е на становище, че същите не е следвало да бъдат кредитирани от въззивния съд, още повече че са в явно противоречие с показанията на свидетелите Р. М., С. Ш. и В. Д., както и с очните ставки, в които са били съпоставени показанията на тези свидетели с показанията на св. В.. Прокурорът счита, че извършеното процесуално-следствено действие „разпознаване“ не е било опорочено по никакъв начин, на обратното становище за което са СВС и Военно-апелативният съд. Както при първоначалните разпознавания, така и при тези, направени по снимка, са били спазени изискванията на чл.143 - 145 от НПК /отм./. Неправилното приложение на материалния закон се аргументира с грешните изводи на въззивния съд, направени в противоречие със закона, относно липсата на съставомерност на действията на подсъдимите по чл.199 ал.2 т.3 вр. чл.198 ал.1 вр. чл.20 ал.2 НК. Предлага се отмяна на въззивното решение в частта, с която е потвърдена присъда № 98/07.03.2012г. по НОХД № 98/2007г. по описа на СВС и постановяване на съдебен акт, с който подсъдимите: Д. Л. Д. - бивш сержант от „Специализирано полицейско поделение - подразделение за борба с масовите безредици“ - СДВР, и гражданските лица Б. И. М., П. В. С., Д. А. Н., Б. Б. М. и Ц. Д. Н. да бъдат признати за виновни за извършено от тях престъпление по чл.199 ал.2 т.3 вр. чл.198 ал.1 вр. чл.20 ал.2 НК и на всички да им бъдат наложени наказания „лишаване от свобода“ над средния размер, определен в материалния закон.

Наличие на касационните основания по чл.348 ал.1 т.1 и т.2 от НПК се сочи и в жалбата на частните обвинители и граждански ищци. В нея се преповтарят част от изложените доводи и съображения в протеста. Акцентира се върху обстоятелството, че за да признае подсъдимите за невинни, въззивната инстанция е възприела изцяло за пореден път мотивите и фактите, представени както от основния съд, така и от последващите ги състави на Военно-апелативния съд досежно недоказаност на авторството на престъплението „грабеж“ от подсъдимите; дадена е неправилна оценка на свидетелските показания; неправилно от доказателствената съвкупност по делото са изключени протоколите за извършените разпознавания. Касационното основание по чл.348 ал. 1 т.2 НПК се поддържа и с оглед бездействието на съда по повод направените в съдебно заседание многократни искания на частните обвинители и граждански ищци за назначаване на петорна съдебномедицинска експертиза (СМЕ) за ДНК-анализ и вземане на сравнителен материал за изследване от подс. Д. Н. в присъствието на поемни лица, по предвидения законов ред, както и да бъде установено дали изследвания до момента сравнителен материал на лицето отговаря на ДНК профила, залегнал в националната ДНК база данни, както и дали съвпада с профила на лицето, залегнал в СМЕ за ДНК-анализ № 24/2001г. и СМЕ за ДНК-профилиране № 36/2006г., изготвена в НИКК. Изразява се възмущение относно изключителната продължителност на наказателното производство – над 16 години към момента на подаване на касационната жалба, довела и до изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване за престъплението по чл.152 ал.1 т.2, вр. с чл.20 ал.4 от НК. С жалбата се прави искане за отмяна на въззивния съдебен акт в обжалваната част и признаване на подсъдимите лица за виновни за извършеното от тях престъпление „грабеж“, като справедливостта, според частните обвинители и гражданските ищци, диктува налагане на наказания „лишаване от свобода“ към максималния размер, определен в НК.

В съдебно заседание пред Върховния касационен съд прокурорът от Върховна касационна прокуратура поддържа изцяло подадения от Военно-апелативната прокуратура протест. Представителят на прокуратурата счита, че в хода на проведеното съдебно следствие пред ВКС действително е установено, че при разглеждането на делото са допуснати нарушения по чл.348 ал.1 т.1 и т.2 от НПК. В хода на проведените съдебни следствия от предходни съдебни състави при вземането на решение относно това дали е извършено престъпление и от кого неправилно не са кредитирани показанията на четиримата свидетели, които са пострадали от това престъпление. Необяснимо са били игнорирани и свидетелските показания, които подкрепят показанията на горните свидетели, а именно тези на св. А. В., дадени от него като защитен свидетел, и на свидетелите Д., М., Ш. и П.-С.. Предходните съдебни състави на ВКС, които са разглеждали два пъти това дело, са обсъдили много подробно процесуалната годност на тези показания и категорично са приели, че същите са логични, непротиворечиви, взаимно се допълват и абсолютно съответстват на установените по делото обективни находки и на целия доказателствен материал. Всяко едно от извършените впоследствие няколко разпознавания по отношение на подсъдимите са проведени съгласно правилата на НПК и дадените във връзка с тях показания от свидетелите – пострадали от престъплението, съответстват напълно на техните твърдения и на това, което се е случило. Изключително важно за свидетелската годност на свидетелите – очевидци, са дадените заключения от СМЕ-и, изслушани в хода на проведеното от ВКС съдебно следствие, т.е. повторното изслушване на вещите лица, което е направено на 24.04.2015г., и дадените от експертите заключения относно психичното състояние на четиримата свидетели от сем. А.. Експертите са категорични относно свидетелската годност на тези свидетели, вкл. на двете дъщери – Р. и Н. Г., които са били непълнолетни към момента на извършване на деянието. Важно е проведеното в хода на съдебното следствие пред ВКС изслушване на свидетели извън пострадалите и проведените очни ставки. Особено внимание следва да се обърне на св. В., който първоначално е бил със защитата, която дава НПК, след което същият е разпитан като обикновен свидетел. Последвалото отричане от показанията на този свидетел е абсолютно нелогично и може да се обясни единствено със страх от саморазправа от подсъдимите, за които говори в своите показания. Прокурорът от ВКП счита, че изложената от св. В. пред ВКС версия следва да бъде третирана като една защитна версия, която категорично се опровергава от събраните по делото доказателства. Особено важен е фактът относно даването на показания от св. С.-П., разпитана за първи път по настоящото производство от ВКС, като същата е запазила изключително ясни спомени относно случилото се към момента, в който св. В. е решил да съдейства за разкриване на престъпления, за които е знаел. Тези свидетелски показания съответстват и на показанията на другите лица, които са били разпитани. По отношение на изслушаните от ВКС ДНК-експертизи се изразява становище, че същите не оборват останалите доказателства по делото, тъй като това са част от веществените доказателства, по които действително не са открити следи от страна на подсъдимите, но това по никакъв начин не оборва достоверността на останалите доказателства. В заключение, прокурорът от ВКП прави искане да бъде уважен протестът от Военно-апелативна прокуратура, както и жалбата на частните обвинители и граждански ищци за отмяна на решението на Военно-апелативния съд и постановяване на съдебен акт от ВКС, с който по чл.354 ал.5 НПК подсъдимите да бъдат признати за виновни по повдигнатите им обвинения, като им бъдат наложени наказания над средния размер по чл.199 ал.2 НК, както е посочено в протеста. Следва да бъде съобразен и фактът на изключително дългата продължителност на водения наказателен процес. В случай че бъде постановен акт, с който подсъдимите бъдат признати за виновни, прокурорът

счита, че следва да бъдат уважени и гражданските искове във връзка с повдигнатите обвинения.

Частният обвинител и граждански ищец М. А. поддържа казаното от прокурора, както и депозираната касационна жалба.

Към пледоарията на прокурора се присъединява и частният обвинител и граждански ищец В. А., който моли на подсъдимите да се даде най-високото наказание за извършеното от тях престъпление.

Адв. К., защитник на подс. Д. Д., моли да бъдат оставени без уважение, като неоснователни, протестът на Военно-апелативна прокуратура и жалбата на частните обвинители и граждански ищци. Присъдата на СВС по НОХД № 98/2007г. и решението на Военно-апелативния съд по ВНОХД № 2/2014г. са правилни, законосъобразни и обосновани. Както първоинстанционният съд, така и няколко състава на Военно-апелативния съд прецизно и точно са изследвали всички налични доказателства по делото и правилно са достигнали до единствения възможен извод, че подзащитният му Д. Д. е невиновен по повдигнатото му обвинение. В хода на настоящото производство е проведено съдебно следствие, на което е събран не малък по обем доказателствен материал, който обаче, според този защитник, не е допринесъл за промяна на фактическата обстановка по делото и изводите, които съдебните инстанции са направили, а именно че липсват доказателства за участието на подс. Д. в престъпление по чл.199 НК. Подробни съображения защитникът на подсъдимия е изложил и в писмена защита по делото, депозирана преди съдебното заседание от 19.03.2015г. и приложена на л. 71 и сл. от к.д. № 98/2015 г., която също моли да бъде взета предвид.

В своя защита **подс. Д.** казва, че е невинен, и поддържа изцяло казаното от адвокатата си.

Адв. Т., защитник на подс. Б. М., също моли да бъде потвърдено решението на Военно-апелативния съд, а жалбите на държавното и частното обвинение да бъдат отхвърлени. Излагат се съображения, че Военно-апелативният съд е направил прецизен анализ на свидетелските показания на четиримата пострадали и е дал вяра на тези, дадени първоначално пред разследващите органи непосредствено след събитието. В подкрепа на верния анализ на въззивния съд е изслушаната пред настоящия състав на ВКС съдебнопсихиатрична експертиза относно свидетелската годност на двете момичета. В тази връзка, не може да не направи впечатление заявеното от експертите, че помощ за преодоляване на травмата при двете деца е осъществена чрез разговори в семейството за случилото се. На тези разговори е акцентирал Военно-апелативният съд, който е приел, че когато четиримата пострадали са анализирали случилото се, те взаимно са допълвали възприятията си, т.е. налице е т.нар. „конфабулация“. Според защитата въззивният съд правилно е изключил по-късните показания на тези свидетели, като ги е приел за недостоверни. Процесуалният представител на този подсъдим счита, че е опорочено процесуално-следственото действие „разпознаване“ поради липсата на непосредствени разпити преди разпознаването. То е негодно и не съществува правен способ да бъде валидирано. Според адв. Т. св. В. е разкрил своята самоличност, тъй като не е вярвал в казаното от своя страна, поради което е действал по реда на чл.292 НК, според който не се наказва за лъжесвидетелстване лицето, което до приключване на производството заяви истината пред компетентния орган. Военно-апелативният съд е игнорирал свидетелските показания на този свидетел, дадени в качеството му на свидетел с тайна самоличност № 001, защото е приел, че свидетелства по слухове, а не защото после се е отказал от показанията си.

В своя защита **подс. М.** моли да бъде потвърдено решението на Военно-апелативния съд. Акцентира, че разпознаването му е правено по снимка.

Адв. Л., служебен защитник на подс. Д. Н., пледира за потвърждаване на решението на Военно-апелативния съд, което, от своя страна, потвърждава оправдателната присъда по отношение на всички подсъдими. В проведеното в настоящото производство въззивно съдебно следствие са били събрани изключително многобройни свидетелски показания и писмени доказателства, които по мнението на защитата не са разколебали убедеността на предходните съдебни състави при преценка виновността на подсъдимите и в частност на нейния подзащитен, подс. Н.. Проведените експертизи – основна и допълнителна, за пореден път доказват, че на местопрестъплението няма наличен биологичен материал от страна на подзащитния й, както и от останалите подсъдими.

Подс. Д. Н., редовно призван, не взема участие в съдебното заседание пред ВКС.

Защитникът на подс. Б. М., **адв. Б.**, също моли да бъде потвърден обжалваният въззивен съдебен акт. Според него извършените нови следствени действия пред настоящата съдебна инстанция изцяло са потвърдили изводите на досегашните съдебни състави, че това не са извършителите на престъплението по отношение на сем. А.. Относно дадените показания от св. В. като анонимен свидетел № 001 заявява, че единственото им препокриване е с показанията на св. А. във връзка с броя и участниците в извършеното престъпление. И двамата посочват едно и също лице – М. П., за което има справки, че към датата на извършеното престъпление същият е бил в ареста с мярка за неотклонение „задържане под стража“. По мнение на защитата след разкриване самоличността на св. В. показанията му са логични и последователни и не са се изключвали взаимно едно от друго. На следващо място, по отношение на произхода на средствата на частния обвинител и граждански ищец В. А., които същият твърди, че са му били отнети, защитата отделя внимание в пледоарията на това, че св. А. показва нотариален акт, който е с 1,5 месец по-късно от сделката, която твърди, че е извършена на 30.01.1998г. Показанията на св. А. според защитата се опровергават и във връзка с твърдението кога за първи път е бил разпознал подс. М.. Неговите данни са опровергани от изготвени справки от МВР относно удълженото работно време. Разпознаванията са извършени в нарушение на процесуалните правила. Нелогични са показанията на сем. А. с оглед назначените и изготвени ДНК-експертизи, от които се установява, че това са профили на шест други лица. В заключение, **адв. Б.** моли подзащитния му Б. М. да бъде признат за невиновен, като това се отнася и за останалите подсъдими.

В лична защита **подс. М.** заявява, че е невинен, и поддържа казаното от адвокатата си.

Адв. С., резервен защитник на подс. Ц. Н., моли да бъде потвърдено решението на Военно-апелативния съд и се присъединява към казаното от колегите си от защитата. По отношение на защитения свидетел и свидетелските показания относно неговото вербуване според този защитник става въпрос за една доста по-голяма и по-различна сума от твърдяното от свидетелката от 6-то отделение на ССлС, че е дала някаква сума за пътни разноски да се прибере свидетелят до родното си място, която може да застави защитения свидетел да изнесе тези обстоятелства. **Адв. С.** счита, че показанията на всички тези свидетели са събрани незаконосъобразно.

Подс. Ц. Н., редовно призван, не взема участие в съдебното заседание пред ВКС.

Адв. Т., защитник на подс. П. С., пледира за потвърждаване на въззивния съдебен акт. Счита, че доказателства относно авторството на подсъдимите не са събрани в нито една от съдебните инстанции. Защитникът е на становище, че процесуалните нарушения, допуснати на досъдебното производство, не могат да бъдат изправени от съдебните състави. По мнение на процесуалния представител на подс. С. приложените справки от местата за лишаване от свобода, направените ДНК-експертизи, както и приетите съдебнопсихиатрични експертизи опровергават и не дават възможност да се направи една система от косвени доказателства, от които да бъде обоснован осъдителен акт. Показанията на св. В. правилно са изключени от състава на Военно-апелативния съд, а събраните пред ВКС показания и направените очни ставки по никакъв начин не доказват, че този свидетел е участвал или е имал пряка информация от подсъдимите за извършеното от тях престъпление. Събрани са доказателства, опровергавачи неговите показания, дадени на досъдебното производство пред съдия в качеството на анонимен свидетел, и именно това са приложените справки за лицето М. П., от които е видно, че към момента на деянието това лице е било задържано в ареста на 01 РУП. Защитникът счита, че разпитаните полицейски служители в съдебното следствие пред настоящата инстанция не допринасят по никакъв начин с показанията си за доказване авторството на деянието.

Подс. П. С., редовно призован, не взема участие в съдебното заседание пред ВКС.

В последната си дума подс. Д. Д. заявява, че е абсолютно невинен, не познава както пострадалите, така и съпроцесниците си, които е видял за първи път в съдебна зала. Моли съдът да уважи предходните съдебни актове.

В последната си дума подс. Б. М. също моли да бъде потвърдена оправдателната му присъда, тъй като е невинен.

В последната си дума подс. Б. М. твърди, че е невинен.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД, трето наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и извърши проверка на атакувания въззивен съдебен акт, установи следното:

С присъда № 98/07.03.2012г. по НОХД № 98/2007г. Софийският военен съд признал подс. Д. Л. Д. - бивш сержант от МВР, и подсъдимите - граждански лица: Б. И. М., П. В. С., Ц. Д. Н., Д. А. Н. и Б. Б. М. за невиновни в това, че на 31.01.1998г. в [населено място], в дом, находящ се на [улица], в съучастие да са отнели от владението на В. Г. А., без негово съгласие и с намерение противозаконно да ги присвоят, чужди движими вещи на обща стойност 90 150 000 неденоминирани лева, като употребили сила, грабежът бил в особено големи размери и съизвършителите били въоръжени, поради което и на основание чл.304 от НПК ги оправдал по повдигнатото им обвинение по чл.199 ал.2 т.3, вр. чл.198 ал.1, вр. чл.20 ал.2 от НК. С посочения съдебен акт Б. И. М. е оправдан и за осъществено на същите дата и място, в качеството на помагач, престъпление по чл.152 ал.1 т.2, вр. чл.20 ал.4 от НК, чрез умишленото улесняване на неустановено по делото лице да се съвкупи с 16-годишната Н. В. Г.. Отхвърлени като неоснователни и недоказани са и приетите за съвместно разглеждане в наказателното производство граждански искиове на В. А., М. А., Н. Г. и Р. Г. срещу подсъдимите лица за причинени им с деянията имуществени и неимуществени вреди.

По протест на прокурор при Военно-окръжна прокуратура и на частните обвинители и граждански ищци е иницирирана въззивна проверка, като с решение № 36 от 17.07.2012г. на Военно-апелативния съд по ВНОХД № 31/2012г. първоинстанционната присъда е потвърдена изцяло.

По протест на прокурор при Военно-апелативната прокуратура и по жалба на частните обвинители и граждански ищци В. А., М. А., Н. Г. и Р. Г. е образувано к.д. № 1746/2012г. по описа на ВКС - първо н.о., като с решение № 606 от 21.03.2013г. съставът на касационната инстанция, на основание чл.354 ал.3 т.2 от НПК, е отменил въззивния съдебен акт по ВНОХД № 31/2012г. на Военно-апелативния съд и върнал делото на същия съд за ново разглеждане от друг състав, от стадия на съдебното заседание.

След връщането на делото пред Военно-апелативния съд е образувано ВНОХД № 22/2013г., по което е постановено въззивно решение № 25 от 25.07.2013г., потвърждаващо оправдателната присъда № 98 по НОХД № 98/2007г. на СВС. По протест на прокурор при Военно-апелативна прокуратура и по жалба на частните обвинители и граждански ищци В. А., М. А., Н. Г. и Р. Г. е образувано к.д. № 1918/2013г. по описа на ВКС – трето н.о. С решение № 568 от 02.01.2014г. по к.д. № 1918/2013г., на основание чл.354 ал.1 т.4, вр. чл.354 ал.3 т.2 и т.3 НПК, съставът на ВКС е отменил решение № 25 от 25.07.2013г. на Военно-апелативния съд, постановено по ВНОХД № 22/2013г., и върнал делото на същия съд за ново разглеждане, от друг състав.

Със сега протестираното и обжалвано въззивно решение № 21/24.11.2014г., постановено от Военно-апелативния съд по ВНОХД № 2/2014г., е отменена присъда № 98/07.03.2012г. по НОХД № 98/2007г. на СВС в частта, с която подсъдимият Б. И. М. е признат за невиновен и оправдан по обвинението му по чл.152 ал.1 т.2, вр. с чл.20 ал.4 от НК и в тази му част наказателното производство е прекратено на основание чл.24 ал.1 т.3 от НПК – поради настъпила абсолютна давност. Първоинстанционната присъда № 98/07.03.2012г. по НОХД № 98/2007г. на СВС е потвърдена в останалата ѝ част. Именно срещу потвърдителната част на съдебния акт на първата инстанция е насочен както касационният протест, така и общата касационна жалба на частните обвинители и граждански ищци.

И при третото по ред разглеждане на делото въззивната инстанция е дерогирала императивните норми на чл. 13, 14 и чл. 107 от НПК, задължаващи я да вземе необходимите мерки за осигуряване разкриването на обективната истина и задължаващи я да изследва обективно, всестранично и пълно релевантните за делото обстоятелства. С това ВоАС е допуснал съществено процесуално нарушение, възпрепятствало го да вземе безпристрастно и обосновано с доказателствата решение относно осъществените факти по делото, с което е ограничил правата на държавното и на частното обвинение.

В рамките на дадената му възможност по чл. 354 ал.5 от НПК настоящият касационен състав намери, че следва да упражни допустимите от закона въззивни правомощия, като допусна и проведе въззивно съдебно следствие. В рамките на същото бяха изслушани съдебно-психиатричните експертизи за пострадалите /които първоинстанционният и въззивният съд са пропуснали да изслушат и приемат/, разпитани бяха свидетели: А. В., Л. К., Р. М., С. Ш., А. Т., В. Д., Д. П., изслушани бяха обясненията на подс. Б. М., назначени и изслушани бяха заключенията на СМЕ за ДНК-анализ на веществени доказателства и на две ДНК-експертизи на веществени доказателства по метода на митохондриалния анализ.

В резултат на събраните доказателства в хода на проведеното въззивно съдебно следствие и при анализа на събраните по делото доказателства при първоинстанционното му разглеждане и производствата по трите предходни въззивни дела настоящият касационен състав намери, че приетата от ВоАС фактическа обстановка не почива на задълбочен доказателствен анализ по делото, поради което прие своя такава. За пълнота на изложението съставът на ВКС ще изложи фактите по делото така, както са били приети за установени от въззивния съд, след което ще мотивира приетата от него фактическа обстановка.

Воззивният съд е възприел изцяло фактическата обстановка такава, каквато е била установена от първоинстанционния съд, а именно:

На 31.01.1998 г. около 18.30-18.45 часа в дома си в [населено място], [улица], в кухнята седели пострадалите В. А. и едната от дъщерите му – Н. Г. /тогава на 17 години/. Съпругата му – св. М. А., и по-малката им дъщеря – св. Р. Г. /на 12 години/ били излезли да пазаруват. Около 19.00 часа седем неизвестни лица нахлули в къщата и със силен удар отворили вратата на кухнята, където четирима от нападателите влезли. Пред В. А. застанал нападател с маска на главата и пистолет в ръце, който му заповядал да легне на пода по очи. Зад него приведени стояли останалите нападатели. А. помислил, че е шега, поради което ги помолил „да не се бъзикат”, на което получил отговор, че това не е шега, а обир. Пострадалият легнал на пода, а четиримата нападатели започнали да го ритат в главата, която той безуспешно се опитвал да предпази с ръце. Чувал как дъщеря му Н. пищи. Нападателят продължавали да го ритат и да питат къде са парите, на което А., от своя страна, попитал: „За какви пари става въпрос?”. По време на побоя нападателите го наранили с нож в седалището и в лявото бедро. Докато траел побоят над баща ѝ, свидетелката Н. Г. била притискана по очи на земята, за да не вижда нападателите. Ударена била с юмрук по главата. Двама я отвели в спалнята на дядо ѝ, намираща се непосредствено до кухнята на първия етаж. Стаята била неосветена. Двама непрекъснато я натискали по очи върху леглото и я питали за парите. Неустановено лице заявило на Н., че ще я изнасили, смъкнал долнището на анцуга ѝ и сложил дюшека от леглото върху главата ѝ. В продължение на пет минути осъществявал полов акт с нея, който завършил със семеизпразване. След това вързал ръцете и краката ѝ и излязъл от стаята, като я заключил. През това време А. бил свален в мазето, където побоят над него продължил. Един от нападателите го ударил с буркан с компот по главата, който се счупил, а А. изпаднал в безсъзнание. Нападателят заключили мазето и оставили пострадалия вътре. През това време в дома се прибрали свидетелките А. и Р. Г.. С влизането видели, че в коридора и хола вещите са разхвърляни. Пред тях изведнъж изскочили трима от нападателите – единият с маска и пистолет, другият криел лицето си под козирката на бейзболната си шапка, а третият се криел зад него. Този с маската казал на А., че това е обир и да ляга на земята. Единият я хванал с едната ръка през шията, а с другата държал ръцете ѝ зад гърба. По този начин насила я завел на втория етаж в неосветената спалня на съпрузите, където всичко било разхвърляно. Заповядал ѝ да легне по очи и да не мърда. При А. останал един от нападателите, който я удрял с твърд предмет по главата и я питал за наркотиците, оръжието и парите. От време на време влизал и втори нападател, който ѝ казал да не мърда, тъй като мъжът ѝ ще бъде убит. Влязъл и трети нападател, който ѝ казал, че ще я изнасили, като взел от нея златен синджир, гривна и два пръстена. Съблякъл я гола до кръста, прокарал нож по корема ѝ и между гърдите и го допрял до гърлото ѝ. Отново я заплашил, че ще я изнасили, и попитал къде са парите. Друг

нападател попитал този дали да изнасят момичетата, а той казал: „Да”. Нападателите завързали ръцете на А. и я свалили в мазето, където я заключили в котелното помещение и постоянно я проверявали. През това време Р. Г. била затворена при сестра си в спалнята на първия етаж, като ѝ било казано да лежи по очи. Втори нападател ѝ свалил анцуга и бикините и я завел насила в неосветената детска стая на втория етаж. Заставил я да седне на фотьойла и да свали и горните си дрехи, а той разкопчал панталона си, извадил половия си член и я накарал да го лапне. След като Р. отказала, той я хванал през лицето с едната си ръка, насила ѝ отворил устата, а с другата вкарал члена си за минута-две. След това мъжът ударил момичето по главата, разтворил краката ѝ, то се опитало да го изблъска, но било ударено. Нападателят осъществил с нея полов акт, завършил със семеизпразване в нея. Седемте мъже претърсили цялата къща и от различни стаи отнели движими вещи – пари, валута и златни накити на обща стойност 90 150 деноминирани лева. След това напуснали къщата. Н. Г. успяла да се освободи и се обадила в полицията. При нея дошла сестра ѝ и двете освободили майка си. Потърсили в мазето и баща си, но не го намерили. Той успял да излезе през прозореца на мазето и отишъл у съседите си. Бил пребит до неузнаваемост и кървял. Обадили се в полицията и съобщили за престъпленията. След пристигането ѝ били закарани в МБАЛСМ „име” и в съдебна медицина, където били освидетелствани.

При св. В. А. били констатирани: отток и кръвонасядания на дясната челна област, клепачите на двете очи, полузатворена дясна очна цепка, кръвонасядания по гърба на носа, в дясната слепоочна област, лявата буза, лигавицата на горната устна, в областта на дясното ухо, лявата ушна мида, шията отпред и лявата странична част, хирургически обработена /лепена/ рана по лявата теменно-тилна област, прободно-порезни рани по седалищната област, хирургически обработена рана по предната повърхност на лявото бедро с равни ръбове. Получените увреждания довели до временно разстройство на здравето, неопасно за живота. По време на нанасянето на побоя св. А. претърпял черепно-мозъчна травма със загуба на съзнание /комоцио/ за минути.

При прегледа на св. Р. Г. били установени: девствена ципа с пръстеновидна форма, прясно дефлорационно разкъсване на девствената ципа с доказване на сперматозоиди във влагалищния секрет, три охлузвания в поясната област. След извършване на деянието Р. Г. изпаднала в хиподепресивно състояние, установено чрез съдебно-психиатричната експертиза.

При прегледа на св. Н. Г. били установени две пресни дефлорационни разкъсвания на девствената ципа, преминаващи във влагалищната стена, кръвонасядания в областта на разкъсванията и доказване на сперматозоиди във влагалищния секрет, кръвонасядания в лявата челна област /в областта на веждата/.

Свидетелката А. след деянието изпаднала в депресивно състояние от невротичен кръг, което било установено от заключението на съдебно–психиатричната експертиза.

Тази фактическа обстановка е приета от въззивния съд с категоричната му увереност въз основа на анализа на събрания доказателствен материал както от първоинстанционния съд, така и от самия него при проведеното въззивно съдебно следствие, че авторството на престъпленията не е установено по несъмнен начин и подсъдимите не са авторите на тях.

Върховният касационен съд в настоящия му състав след проведеното по реда на чл. 354 ал.5 от НПК въззивно съдебно следствие не споделя този фактически извод на Военно-апелативния съд, поради което прие за доказана друга фактическа обстановка, различаваща се от изложената по отношение на авторството на всяко едно от действията, осъществени спрямо членовете на семейство А..

По фактическата обстановка:

На 31.01.1998 г. вечерта, малко преди 19 часа, в [населено място], [улица], св. В. А. и едната от неговите дъщери – св. Н. Г. /тогава на 16 години/ седели в кухнята, намираща се на първия етаж на къщата, вляво от входната врата, и гледали телевизия. Малко преди това св. М. А. и другата дъщеря на семейството – св. Р. Г. /тогава на 11 години/, били излезли до магазина в селото, за да пазаруват.

Около 19 часа в дома на сем. А. нахлули подсъдимите Б. И. М., Д. А. Н., Б. Б. М., Д. Л. Д., Ц. Д. Н., П. В. С. и И. П. Р. /впоследствие починал на 11.05.2005 г., спрямо когото наказателното производство е прекратено/. Подс. П. С. бил висок около 175-180 см., облечен с черно яке и черна блуза, с поставена на главата качулка /тип маска/, която имала големи прорези за очите, не покривала веждите му и достигала малко под носа му. Веждите му били гъсти и склучени. Имал усмивка с необичаен нервен тик. Подс. С. бил въоръжен с пистолет. Той и подс. Ц. Н. отворили със сила вратата на кухнята и влезли в помещението. Зад тях стоял И. Р. със силно нахлупена бейзболна шапка. Подс. С. ударил с пистолета св. В. А. по главата и му заповядал да легне на пода, като обявил, че се извършва обир. Св. А. помислил, че това е шега и първоначално не се подчинил, но бил повален на земята от подсъдимите С. и Н., които започнали да го бият с ръце и крака по цялото тяло, но най-вече по главата. В рамката на вратата св. А. видял в помещението да влиза и подс. Б. М.. Докато траел побоят над св. А., той бил непрекъснато питан: „Къде са парите?“, на което той отговорил с въпрос: „Кои пари?“. Междувременно А. бил неколkokратно наръган с нож в седалището и в лявото бедро от подс. Б. М., висок около 170 см., чието лице било покрито с белези. Докато траели тези действия спрямо баща ѝ, св. Н. Г. била заставена да лежи по очи първоначално на пейката до кухненската маса, но когато все пак се опитала да погледне, била ударена по главата с юмрук от някого от нападателите и поставена да лежи на земята по очи. Подсъдимите Б. М., Б. М. и Д. Н. /когато св. А. запомнил като лице с белег от около 3-4 см. на лицето/ завлекли св. А. в мазето на къщата, където побоят над него продължил. По пътя му казали, че ще изнасят дъщеря му. В мазето М. го ударил с буркан, пълен с компот, по главата, вследствие на което А. загубил съзнание. Когато се свестил, установил, че вратата на помещението, в което бил, е заключена.

След като заключили бащата, подс. Б. М. и неустановен по делото нападател отвели св. Н. Г. в спалнята, намираща се непосредствено до кухнята, която била ползвана от дядо ѝ /който тази вечер бил извън дома/. Започнали да я разпитват за парите на семейството и къде ги държат, като постоянно притискали лицето ѝ надолу. Единият от мъжете бил подс. Б. М., когото Н. възприела като по-едър от другите, със светла кестенява коса, с риза, закопчана догоре и с кафяво кожено яке. Говорел по-бавно и по-спокойно от останалите. В един момент подс. М. напуснал стаята. Неустановеният нападател заявил, че ще я изнасили. Казал ѝ, че вътре са четирима, а отвън чакат още трима, което Н. възприела като закана, че той ще повика и останалите да я изнасят. Смъкнал долнището на анцуга ѝ и прехвърлил дюшека от леглото върху главата ѝ. Осъществил със св. Н. Г. полов акт, който продължил около 5 минути и завършил със семеизпразването на неустановения извършител във влагалището ѝ. В този момент мобилният телефон на това лице иззвънял и той излязъл от стаята. Влязъл друг мъж, който завързал ръцете и краката на свидетелката с дръжки от чанта, след което излязъл и я заключил вътре.

Междувременно св. М. А. и малката ѝ дъщеря – Р. Г., се върнали от пазар с лекия автомобил. Направило им впечатление, че вратата на гаража е откритата, а имали спомен, че преди тръгване са я затворили. Паркирали автомобила и през вратата на гаража влезли в антрето на къщата. Там били посрещнати от непознати за тях лица – подс. П. С., който бил с маската и с пистолет в ръка, И. Р., който бил с нахлупена ниско над очите бейзболна шапка, и подс. Д. Н.. Подс. С. заповядал на майката и на детето да легнат на земята по очи, тъй като това било обир. Впоследствие св. А. била вдигната от един от нападателите, била хваната през шията от него с едната му ръка, а с другата той държал двете ѝ ръце зад гърба ѝ и по този начин я завел на втория етаж, където била съпружеската спалня. Тя била тъмна, но от отражението на светлината от коридора св. А. забелязала, че цялата е разхвърляна, като е било тършувано в гардероба и в нощните шкафчета. Неустановеният нападател я заставил да легне на леглото по очи и да не мърда и излязъл. При нея останал подс. Д. Д., който я удрял с твърд предмет по главата и я разпитвал къде са наркотиците, оръжието и парите. Св. А. отговорила, че наркотици и оръжие нямат, а парите вече са намерили /доколкото тя си направила този извод от разтворените вратички на нощните шкафчета, където в кутия семейството държало наличните пари/. А. помолила да не я удрят, но подс. Д. заявил, че и на него не му е приятно случващото се, но „са на служба”. От време на време в стаята влизал и подс. Ц. Н., който заповядвал да не мърда, тъй като в противен случай мъжът ѝ ще бъде убит. В стаята влязъл подс. Б. М., висок мъж със светъл цвят на кожата, който говорел бавно и заявил на А., че ако не каже къде са парите, ще я изнасили. Свалил от нея накитите, с които била – златен синджир, гривна и два пръстена, а от свалянето на обиците се отказал, тъй като не успял да ги разкопчае. Наредил на свидетелката да се съблече гола до кръста, извадил нож и го прокарал по голото ѝ тяло – по корема, гърдите и накрая го допрял до гърлото ѝ. Попитал отново къде са парите и заплашил, че ще я изнасили. Св. А. заявила, че е неразположена, на което М. заявил, че е длъжен да провери. В това време влязъл един мъж, който попитал подс. М. какво да правят с момичетата, на което той отговорил: „Изнасилете ги”. Св. А. се молела да не закачат децата ѝ. Подс. М. бил извикан в съседна стая, а неустановен мъж завързал ръцете на св. А. с намерен булчински воал и я свалил в мазето, където тя била заключена в котелното помещение. Подс. Ц. Н. периодически отварял вратата, за да провери какво прави св. А., като при едно от отварянията попитал дали да убият мъжа ѝ, на което тя помолила да не го нараняват.

През това време св. Р. Г. била въведена в спалнята на дядо ѝ, където лежала по очи сестра ѝ Н. Г.. Там Р. била поставена да легне по очи до сестра си. Мъж, когото тя не разпознала, непрекъснато я питал къде са парите. Впоследствие влязъл И. Р., който свалил долнището на анцуга и бикините на Р. Г. и я заставил да се качат двамата на втория етаж в детската стая. Наредил ѝ да загаси лампата. Непрекъснато я питал къде са парите. Накарал я да седне на фотьойла и да свали горните си дрехи. Разкопчал панталона си и извадил половия си член. Наредил на Р. да го лапне. При отказа ѝ той грубо хванал с едната ръка двете ѝ бузи, разтворил устата ѝ, а с другата ръка вкарал в нея члена си. Минута – две престоял така, като непрекъснато се движел. След това Р. ударил св. Р. Г. с юмрук по главата, съборил я на пода и насила разтворил краката ѝ, като вкарал със сила половия си член във влагалището ѝ. Р. се борела и се опитвала да го избута от себе си, но била ударена по главата. По едно време вратата се отворила от подс. Д. Д., който светнал лампата, а свидетелката го видяла на светлината – с леко издължена форма на главата, с тъмна коса със средна дължина. На светлината Р. успяла да види и лицето на мъжа, който я изнасилвал – мургав, с леко набола брада. След няколко минути Р. завършил половия акт със семеизпразване във влагалището на свидетелката. През това време вратата се отворила и някой извикал Р.. Св. Р. Г. останала сама.

След няколко минути всичко в къщата утихнало. Св. Н. Г. постоjala известно време, след което освободила завързаните си ръце и крака и отишла до телефона, откъдето се обадила на полицията. При нея дошла и сестра ѝ Р. Г.. Двете намерили майка си заключена в котелното помещение в мазето, освободили я, а трите започнали да търсят В. А..

Останалата част от фактическата обстановка, приета от въззивния съд, се споделя и от настоящия.

Семейството установило, че в резултат на нападението от дома липсват пари и вещи, включително и златни, оценени от експертно заключение на обща стойност 90 150 деноминирани лева:

1. 70 000 германски марки, с легова равностойност 70 000 000 неденоминирани лева – 70 000 деноминирани лева;
2. 9 000 щатски долара, с легова равностойност 16 282 800 неденоминирани лева – 16 282 деноминирани лева;
3. 100 000 неденоминирани лева – 100 деноминирани лева;
4. Машинка за подстригване 1 брой на стойност 30 000 неденоминирани лева – 30 деноминирани лева;

5. 2 бр. златни шини /материал по 50 гр./, злато 14 карата, общо 100 гр. по 10 325 неденоминирани лева, на обща стойност 1 032 500 неденоминирани лева – 1 032,50 деноминирани лева;
6. 1 бр. златен синджир с плочка с гравирана буква „буква“, 14 карата, с тегло 2 гр. по 21 700 неденоминирани лева, на стойност 260 400 неденоминирани лева – 260,40 деноминирани лева;
7. 1 бр. златен синджир с котва, кръст и сърце, 14 карата, с тегло 10 грама по 21 700 неденоминирани лева, на стойност 217 000 неденоминирани лева – 217 деноминирани лева;
8. 1 бр. златен мъжки пръстен с камък „черен оникс“ /злато – 14 карата, с тегло 10 грама по 19 900 неденоминирани лева, на стойност 199 000 неденоминирани лева, и камък „черен оникс“, квадратен 1 бр., по 800 неденоминирани лева/ целият пръстен на обща стойност 199 800 неденоминирани лева – 199,80 деноминирани лева;
9. 1 бр. мъжки златен пръстен с шестоъгълна плочка с монограм „букви“ – злато 14 карата, с тегло 14 грама по 19 900 неденоминирани лева, на стойност 278 600 неденоминирани лева – 278,60 деноминирани лева;
10. 1 бр. мъжка златна халка с надпис „име“ – 14 карата, с тегло 4.5 грама по 18 000 неденоминирани лева, на стойност 81 000 неденоминирани лева – 81 деноминирани лева;
11. 1 бр. златна дамска халка с надпис „име“, 14 карата, с тегло 3.5 грама по 18 000 неденоминирани лева, на стойност 63 000 неденоминирани лева – 63 деноминирани лева;
12. 1 бр. дамски златен пръстен И“бадем“, с елипсовиден рубин /злато 14 карата, с тегло 8 грама по 21 700 неденоминирани лева, на стойност 173 600 неденоминирани лева, и 1 бр. синтетичен камък „рубин“ – елипса, на стойност 1 200 неденоминирани лева/, целият пръстен на стойност 91 200 неденоминирани лева – 91,20 деноминирани лева;
13. 1 бр. дамски златен пръстен с рубин /злато 14 карата, тегло 4 грама по 22 600 лева, на стойност 90 400 лева, и 1 бр. камък – синтетичен рубин по 800 неденоминирани лева/, целият пръстен на стойност 91 200 неденоминирани лева – 91,20 деноминирани лева;

14. 1 бр. дамски златен пръстен с камък /злато 14 карата, тегло 4 грама по 22 600 неденоминирани лева, на обща стойност 90 400 неденоминирани лева, и 1 брой синтетичен камък на стойност 600 неденоминирани лева/, целият пръстен на стойност 91 000 неденоминирани лева – 91,20 деноминирани лева;
15. 1 бр. дамска гривна „ланец“, злато 14 карата, с тегло 17 грама по 19 900 неденоминирани лева, на стойност 338 300 неденоминирани лева – 338,30 деноминирани лева;
16. 1 бр. дамска златна плътна гривна, 14 карата, с тегло 6 грама по 20 800 неденоминирани лева, на стойност 124 800 неденоминирани лева – 124,80 деноминирани лева;
17. 1 бр. златен мъжки плътен ланец – със сектори под формата на „боб“, 14 карата, с тегло 20 грама по 19 900 неденоминирани лева, на стойност 398 000 неденоминирани лева – 398 деноминирани лева;
18. 1 бр. златен синджир с кръст, 14 карата, с тегло 10 грама по 21 600 неденоминирани лева, на стойност 216 000 неденоминирани лева – 216 деноминирани лева;
19. 1 бр. дамски златен пръстен с диамант /квадратен/, /злато 14 карата, с тегло 4 грама по 24 300 неденоминирани лева, и 1 бр. диамант – 0.05 карата, на стойност 72 400 неденоминирани лева/, целият пръстен на стойност 169 600 неденоминирани лева – 169,60 деноминирани лева;
20. 1 бр. месингов /позлатен/ медальон във формата на сърце с изображение на Дева Мария и Младенеца, с цена по аналог 1 200 неденоминирани лева – 1,20 деноминирани лева;

По доказателствата:

ВКС в настоящия му състав намери, че указанията на предходните касационни състави, касаещи доказателствения анализ по делото, не са били изпълнени в пълнота от въззивния съд. Проверката и оценката на доказателствата сочи на едностранчивост и явно несъобразяване с основни правни процесуални норми, указания за което са били дадени още с отменително решение № 606 от 21.03.2013 г. по к.д. № 1746/2012 г. на ВКС – I н.о. и с решение № 568 от 02.01.2014 г. по к.д. № 1918/2013 г. на ВКС – III н.о. Въззивният съд за пореден път се е ограничил до преразказ на показанията на пострадалите по делото лица, без да направи задълбочена и цялостна оценка на тях, а така също съпоставка между тях и показанията на св. А. В..

По настоящето дело основният доказателствен проблем касае установяването на авторството на престъплението по чл. 199 ал.2 т.3 във вр. чл. 198 ал.1 вр. чл. 20 ал.2 от НК. По отношение на този елемент от предмета на доказване по делото са налице три групи доказателствени източници: показанията на пострадалите – В. и М. А. и Н. и Р. Г., протоколите за извършени разпознавания от тях и показанията на св. А. В.. Както първата, така и контролираната инстанция са отказали да кредитират и трите, поради което са направили извод за недоказаност на авторството на престъплението в лицето на привлечените към наказателна отговорност подсъдими. С извършения доказателствен анализ ВКС не се съгласява и в рамките на въззивните си правомощия, регламентирани в чл. 354 ал.5 от НПК, след извършено въззивно съдебно следствие прави собствен анализ на доказателствената съвкупност по делото.

Върховният съд изразява пълно несъгласие с извода на въззивната инстанция /л.17 от решение № 21/24.11.2014 г./, че „показанията на четиримата пострадали са несъстоятелни, необективни, взаимно противоречиви и самоизключващи се”. За да стигне до този извод съставът на ВоАС е анализирал показанията на пострадалите лица, дадени в хода на досъдебното производство, както и тези, депозириани пред различни състави в хода на съдебното разглеждане на делото. Изпълнявайки указанията на предходния състав на касационната инстанция, дадени в решение № 568/02.01.2014 г. по кнохд № 1918/2013 г., въззивният съд е извършил разпити на пострадалите по делото, като на осн. чл. 281 ал.5 вр. ал.1 от НПК е приобщил техните предходни показания. По отношение на В. и М. А., Н. и Р. Г. по този ред са прочетени показанията им, които те са депозириали по НОХД № 2353/2003 г. на Софийски градски съд /прекратено/, по НОХД № 98/2007 г. на Софийски военен съд и по ВНОХД № 22/2013 на Военно-апелативния съд /при предходното му разглеждане от тази инстанция/. От съществено значение за анализа на показанията на пострадалите са тези от тях, които те са депозириали на досъдебното производство и които са били приобщени по посочения ред. Видно от съдебния протокол за проведено заседание на 26.05.2014 г. /л. 98-л.103/, приобщени са били показанията на св. В. А., дадени на 11.02.1998 г. /л.28-29 от том I на ДП/, на 30.04.1999 г. /л.126-127 от том I на ДП/ и на 14.06.1999 г. /л.136 – 137 от том I на ДП/. По посочения ред са били прочетени показанията на св. М. А., дадени на досъдебната фаза на 11.02.1998 г. /л. 30-32 от том I на ДП/, на 30.04.1999 г./л.127 от том I на ДП/ и на 03.06.1999 г. /л.134 от том I на ДП/; показанията на Н. Г. – на 11.02.1998 г. /л. 36-38 от том I на ДП/, на 30.04.1999 г. /л.128 от том I на ДП/ и на 03.06.1999 г. /л.133 от том I на ДП/; на Р. Г. – на 11.02.1998 г./л. 33-35 от том I на ДП/.

Видно е, че самият военно-апелативен съд не е приобщавал други показания на тези свидетели, освен посочените. Въпреки това, в мотивите на решението си е обсъждал показания, които В. и М. А. и Р. Г. са давали на 01.02.1998 г., а Н. Г. – на 31.01.1998 г. По този начин въззивният съд е допуснал грубо процесуално нарушение на първо място поради това, че принципно /извън контекста на настоящето дело/ не би могъл да се позовава при направата както на фактическите си, така и на правните си изводи върху доказателства, които не са били приобщени по съответния за това процесуален ред. На второ място, тези показания не биха могли на валидно правно основание да бъдат приобщени към доказателствата по делото. Разпитите на тримата свидетели на 01.02.1998 г. са извършени от оперативен работник Д. /л.7, 9 и 18 от том I на ДП/, а този на 31.01.1998 г. – от пом. следовател В. А. /л.20 от том I/. Както вече ВКС е имал повод да заяви /в решение № 606/21.03.2013 г./, оперативният работник към 1998 г. не е бил разследващ орган, поради което не би могъл да извършва разпити на лица в рамките на наказателното производство, които да имат процесуална стойност. Съгласно чл. 195 от НПК /отм., ред. ДВ, бр.64/97 г./ разследването под формата на предварително следствие е било задължително за престъпления, подсъдни като първа инстанция на окръжните съдилища. На 31.01.1998 г. е било образувано предварителното производство по делото от следовател В. С. /при Столична следствена служба/ за престъпление по чл. 199 ал.2 т.3 вр. чл. 198 от НК. С оглед правната му квалификация, съгласно чл.196 ал.1 от НПК /отм., ред. ДВ, бр. 50/95 г./, органи на предварителното следствие са били следователите при националната следствена служба и при военната прокуратура. Валидни процесуални действия по предварително следствие от органи на Министерството на вътрешните работи /каквото е бил оперативният работник Д./ и от помощник – следовател /каквото е бил В. А./ биха могли да се извършат единствено в случаите на възлагането им по съответния ред от страна на следователя /аргумент от чл. 199 ал.1 и ал.2 от НПК – отм., ред. ДВ, бр.64/97 г./ По делото не е приложен документ, удостоверяващ такава възлагателна дейност по отношение на разпитите от 31.01.1998 г. и от 01.02.1998 г. Следователно протоколите за тези разпити не са годно доказателствено средство и показанията, съдържащи се в тях, не биха могли да се ползват като източник на доказателства. Като се е позовал на тях в решението си и не се е съобразил с дадените от ВКС указания, въззивният съд е допуснал изграждане на вътрешното си убеждение по отношение на факти от предмета на доказване въз основа на данни, които не могат да имат качеството на доказателства, тъй като не са събрани по съответния ред. Ето защо настоящият състав изключи от доказателствената съвкупност резултатите, закрепени в посочените протоколи за разпит, и формира вътрешното си убеждение по отношение на авторството на престъплението само въз основа на процесуално годните протоколи за

разпит на пострадалите, приобщени от въззивния съд на осн. чл. 281 ал.5 от НПК при дадено съгласие на страните по делото.

При извършения анализ на показанията на пострадалите свидетели настоящият състав не констатира наличие на съществени противоречия както между показанията, дадени от всеки от тях на досъдебното и на съдебното производство по делото, така и между показанията на всеки от тях, каквито е констатирал въззивният съд. Внимателният, задълбочен и непредубеден прочит на свидетелските показания на А. и Г. сочи, че те са последователни във времето от 1998 г., когато е извършено деянието, до 2014 г., когато за последен път за били разпитвани от въззивната инстанция. Касационната инстанция не се съгласява с изводите на въззивния съд, че свидетелите през годините са променяли показанията си, като с времето са ставали все по-подробни, а съвпаденията между тях да са резултат от взаимното им повлияване при обсъждане в семейството на начина, по който е осъществено инкриминираното деяние. Независимо от тежкото престъпление, нанесло непоправими морални и материални вреди на пострадалите, в показанията им не се констатира каквато и да е предубеденост и изопаченост на фактите, а напротив – добросъвестност при излагането им и критичност към собствените им възприятия.

ВКС не се съгласява с констатациите за противоречивост в показанията на св. В. А. относно описанието на извършителите на нападението в неговия дом. Както на досъдебното производство, така и пред Софийски градски съд, пред Софийския военнокръжен съд и пред Военно-апелативния съд той е давал винаги едни и същи показания по отношение на външния вид на извършителите и то само на тези от тях, които реално е възприел – П. С., Б. М., Д. Н. и Б. М.. Подс. П. С. винаги е бил описван от св. А. по един и същи начин, като лицето с качулка на главата и насочен пистолет. Няма основание да не се кредитират показанията на св. А., че качулката е покривала частично лицето на подс. С., така че са били видими части от него, позволили запаметяването им и впоследствие послужили като надеждна основа за проведеното разпознаване. Стремещт на въззивния съд да намери противоречие в показанията на свидетеля по отношение на годността му да възприеме големината на веждите на подсъдимия и характерните им особености /белег, по който впоследствие го е разпознал/, не намира опора в нито едни от показанията на А.. Внимателният им прочит не сочи, че свидетелят не е имал обективна възможност да възприеме факти, които впоследствие недобросъвестно да изтъква като съществен идентификационен белег на подс. С.. Независимо дали в показанията отворите на качулката са наричани „прорези” или „дупки”, те са позволявали да бъде достатъчно добре възприета характерна особеност от лицето на този подсъдим. Нещо повече, св. А. е запомнил и характерен тик на това лице, което впоследствие също е изтъкнал като разпознавателен белег. Постоянни във времето са показанията му и по отношение на подс. Б. М., който е стоял в рамката на вратата при влизането на нападателите в кухнята, на подс. Д. Н., който го е водел към мазето и стоял там, както и на Б. М., който неколкократно го е пробощдал с нож. Не следва да се търсят противоречия в показанията на св. А. по отношение на описания от него белег на лицето на подс. Н.. Въззивният съд е счел, че свидетелят е неубедителен, тъй като „местни” местонахождението му. Вярно е, че свидетелят не е категоричен в показанията си от коя страна точно на лицето е бил белегът на Н., но е бил винаги последователен, че такъв белег е имало, че е бил с дължина от около 3-4 см., като неправилно зараснала рана, както и сам в показанията си на досъдебното производство е обяснил, че единствената му несигурност е по отношение на това на коя половина от лицето е бил той, като е обяснил това си колебание с обстоятелството, че го е наблюдавал в динамичната обстановка на преместването му към мазето и движението на самия подсъдим. Обяснението е напълно логично, то съответства на начина на развитие на фактическата обстановка по делото и е житейски оправдано. Тук е мястото касационният съд да посочи, че преценката за достоверност на свидетелските показания трябва да се извършва не абстрактно, а винаги конкретно, като се изхожда от обстановката, при

която един свидетел е възприемал фактите, имащи значение за делото. По един начин следва да се изисква възпроизвеждане на обстоятелствата от едно лице, когато то е наблюдавало при спокойна обстановка ситуацията при осъществяване на едно деяние, и по коренно различен – от лице, което е било в динамична напрегната ситуация, при която е имало риск за неговия и на близките му живот. Тези изводи са напълно относими и към показанията на останалите пострадали свидетели по делото. За достоверността на показанията на св. А. по отношение на възприятието му за присъствие на подс. Н. по време на инцидента следва да се съди не по обстоятелството къде е бил точно върху лицето белегът на подсъдимия, а че такъв белег той действително е имал. В съдебно заседание на 15 април 2008 г. пред военноокръжния съд /л. 213/ подс. Д. Н. е направил изявление, че има белег на лицето от лявата страна, който е получен през 2002 г. ВКС не смята, че това твърдение дискредитира показанията на св. А., че белегът е съществувал към 1998 г. По делото е изискана справка от ГД „Национална полиция” /л. 205/, от която е видно, че при извършените полицейски регистрации, включително и тези след 2002 г., на подс. Д. Н. не е констатирано върху лицето наличие на постоянен отличителен белег. Това обстоятелство мотивира съда да приеме, че ако белегът е бил действително значим, той е щял да бъде регистриран. След като и при регистрациите след 2002 г. това не е сторено, няма основание да се кредитира изявлението на подс. Н., че белегът е получен през 2002 г. и че не го е имало през 1998 г. Поради тези аргументи показанията на св. А. следва да бъдат кредитирани като сигурна основа за идентифицирането на подс. Н. като един от извършителите на престъплението.

Не се констатираха сочените от въззивния съд противоречия и в показанията на св. М. А. относно възприятията ѝ за лицата, участвали в инкриминираното деяние. На досъдебното производство тя е разпитвана три пъти, като още в първия неин разпит от 11.02.1998 г. напълно безпристрастно е дала описание на трима от извършителите – П. С., Б. М. и И. Р. /впоследствие починал/. Вън от вниманието на апелативния съд е останало обстоятелството, че в този си разпит свидетелката е споделила и за други лица, чието присъствие е възприела, но които не могла да опише. Тримата е описала в по-големи подробности в разпита си, проведен на 30.04.1999 г. В съдебно заседание пред СГС св. А. подробно е описала всички извършители, като е обяснила различията в показанията си /л.350 гръб/ с обстоятелството, че трайно е възприела три лица, но впоследствие е оценила, че при преместването ѝ от входа на втория етаж и впоследствие в мазето се е срещала с повече от три лица. Тези показания е повторила със същите описания на лицата и в производството пред военноокръжния съд с едно-единствено различие. То касае присъствието на подс. Д. Н. в дома на пострадалите по време на деянието. Пред военния съд /л.222 гръб/ свидетелката е заявила, че не го е видяла в къщата. За това различие тя обаче е дала обяснение пред военноапелативния съд по ВНОХД № 22/2013 г. – /л.69 гръб/, като е заявила, че по време на разпита ѝ пред първоинстанционния съд подсъдимият е въздействал върху нея, като повтарял, че тя не го познава. Заявила е категорично, че подс. Н. е бил в нейния дом по време на деянието. Показанията на св. М. А. са последователни във времето и в тях липсва каквото и да е противоречие /с изключение на посоченото, за което тя е дала разумно и достоверно обяснение/. Независимо от изтеклото значително време от деянието /януари 1998 г./ до разпитите ѝ пред СГС / 2005 г./ и СВС/2008 г. /, които са най-подробни и задълбочени, тази свидетелка е била непоколебима във възпроизвеждането на своите възприятия, като в тях не се наблюдават никакви противоречия. ВКС намира за необходимо да отбележи, че преценката на задълбочеността на показанията на свидетелите следва да се извършва при съблюдаване на условията, при които се извършва техният разпит. Видно от протоколите на досъдебното производство /което е относимо и за разпитите на останалите пострадали/, проведените разпити са кратки, незадълбочени, на места повърхностни. Това обаче не може да бъде вменено в отговорност на свидетелите, доколкото начинът на провеждане на разпита е изцяло отговорност на водещия разследването, на възприетата от него тактика и демонстрирани умения. В настоящото дело на досъдебното производство очевидно не са демонстрирани такива способности, поради което свидетелите не могат да бъдат упрекнати, че не са изложили факти, които впоследствие възпроизвеждат пред съдебните инстанции. От това, че пред СГС и СВС свидетелите възпроизвеждат повече факти, не могат да се правят изводи за противоречия в показанията

им или за тяхна недобросъвестност при свидетелстването на досъдебното производство. Обяснимо е и обстоятелството, че именно в съдебното производство пострадалите са в състояние да индивидуализират ролите на всеки от подсъдимите. Именно съдебната фаза е тази, в която се проявяват принципите на наказателния процес на състезателност и непосредственост. Поради това присъствието на подсъдимите дава възможност свидетелят да ги съпостави и да отграничи в максимална степен действията им, като прецизира показанията си, които е дал на досъдебното производство. Поради тези съображения ВКС намери, че показанията на св. М. А. неоснователно са били подложени на критика от въззивния съд, че те напълно издържат проверката за достоверност и обективност, поради което следва да бъдат кредитирани. Въз основа на това съдът прие, че чрез тях по убедителен начин се установява авторството на престъплението по отношение и на шестимата подсъдими.

Не се констатира недостатъци в показанията на св. Р. Г., която е била малолетна към датата на деянието /на 11 години/. Въззивният съд е приобщил към доказателствения материал по делото всички нейни показания, дадени при предишни разглеждания на съдебната фаза, както и тези от досъдебното производство. Самият въззивен състав не е намерил каквито и да е противоречия в тези показания, каквито обективно и не съществуват. Същевременно е отказал да ги кредитира, тъй като в показанията си свидетелката не е заявила по какви белези би могла да разпознае лицата, за които се отнасят показанията ѝ. Този аргумент не намира опора в закона. В показанията си свидетелят е длъжен да възпроизведе своите възприятия относно факти и обстоятелства, които интересуват наказателния процес. Описанието на лица, за които се отнасят тези показания, може да се съдържат в показанията на свидетеля, но то не е винаги необходима част от тях. Единствената хипотеза, в която законът изисква задължително описание на лицата, за които един свидетел дава показания, е случаят преди провеждането на разпознаване – чл. 170 от НПК /чл. 144 отн. НПК/. В тези показания свидетелят трябва да изложи обстоятелства относно особеностите, по които може да ги разпознае, за обстоятелствата, при които ги е наблюдавал, както и за състоянието, в което се е намирал при възприемането им. Целта на такива показания е да се извърши съпоставка между заявените отличителни характерни белези на лицето, за което се отнасят показанията, и резултатите от извършеното разпознаване. Когато дава показания извън тази хипотеза, от свидетеля не се изисква непременно за заяви отличителни белези на лицата, за които се отнасят показанията му. Това не означава, че в съдебно заседание, когато има възможност да възприеме някое от тези лица, не би могъл да го посочи. Св. Р. Г. не е разпитвана по реда на чл. 170 /чл.144 отн./ от НПК. Поради това годността на нейния разпит на досъдебното производство не може да се оценява с оглед на това дали съдържа показания, изискуеми от тази норма. Въпреки това, от вниманието на военно-апелативния съд е убягнало обстоятелството, че св. Р. Г. е дала, макар и оскъдно, описание на подс. Д. в показанията си пред СГС /л. 356/. Достатъчно последователно на досъдебното производство пред СГС и пред СВС тя е описала действията на всеки от извършителите, които лично е възприела, като добронамерено пред съдилищата е заявила, че разпознава само двама от извършителите на деянието - И. Р. като лицето, което я е изнасило, и подс. Д. Д., който отворил вратата на стаята, докато тя била изнасилвана. Не се констатира основание за дискредитиране на показанията на св. Г. и поради направеното от нея изявление, че в семейството ѝ се е „обсъждал целият този случай”. Житейски напълно нормално е при осъществяване на каквото и да е престъпно посегателство спрямо даден индивид самият той и близките му да са съпричастни към противоправното деяние и в определен период от време да го обсъждат, дори и с позитивното желание

да помогнат на пострадалия да преодолее психологическата и физическа травма. В семейството на А. са пострадали всички членове, включително и малолетната, и непълнолетната им дъщеря. Обсъждането на деянието е нормално явление в посттравматичния период за тях и най-вече в желанието на родителите да помогнат на децата си да преодолеят негативните емоции. Това обстоятелство в конкретния случай не се е отразило на малолетната Р. Г., която е депозирала последователни и непротиворечиви показания при всички свои разпити /с уговорката, че най-пълноценни те са били в производството пред СГС и СВС/. Съпоставката между тях не може да не констатира обстоятелството, че след разпита ѝ на досъдебното производство на 11.02.1998 г. тя нито е пропуснала да заяви някое обстоятелство, нито е привнесла ново такова. Това демонстрира обективност и трайност на възприятията ѝ и добросъвестно излагане на същите пред органите на следствието и пред съда. Доказателство за липсата на каквото и да е външно въздействие върху нейните показания и поддаване на внушение от страна на родителите ѝ е фактът, че тя е дала показания и отдиференцирала измежду всички подсъдими само двама /И. Р. – пред СГС, и Д. Д./, за които действително е дала показания. В случай че нейните показания са били манипулирани от родителите ѝ, тя би давала противоречиви и непоследователни показания и би „разпознала” в съдебно заседание и други подсъдими, които са били разпознати от тях. От значение за обективността на тази свидетелка и процесуалната стойност на нейните показания е и заключението на съдебната психолого-психиатрична експертиза за нея, която изцяло е останала извън вниманието на първоинстанционния и на въззивния съд, тъй като не е била изслушана. Към датата на освидетелстването ѝ /19.03.1998 г./ Р. Г. е споделяла предимно страхови изживявания, свързани с преживения стрес, притеснения и хиподепресивни оплаквания. Чувствала се вяла, несигурна, което не е характерно за нея. Въпреки това ѝ състояние, при Р. Г. мисловният процес е правилно конструиран, без налудност и фантазми. По време на деянието е била в ясно съзнание, има пълен спомен за случилото се, предава го в правилен хронологичен ред. Може да дава правилни показания относно факти и събития, имащи значение за делото. Наличните хиподепресивни симптоми са от невротичния кръг, свързани са с преживения стрес и са с обратим и временен характер.

С оглед на тези съображения касационната инстанция не се съгласи с изводите на въззивния съд относно недостатъчната надеждност на показанията на св. Р. Г., довели до тяхното игнориране. Като достоверни, обективни, непротиворечиви и последователни, те бяха изцяло кредитирани от настоящата инстанция и използвани при изграждане на вътрешното ѝ убеждение относно фактите по делото.

Напълно необосновани са изводите на въззивния съд за ненадеждност на показанията на св. Н. Г.. Същите са изведени от твърдението на апелативната инстанция за вътрешна противоречивост в тях, каквато безпристрастната и обективна проверка не установява. На незадълбоченост и повърхностен анализ на показанията на св. Г. се дължат аргументите на предходната инстанция, които не намират никаква доказателствена опора. Тази свидетелка е била непълнолетна към инкриминираната дата /навършила 16 години/ и е чистосърдечна при възпроизвеждането на фактите, свързани с деянието. Показанията ѝ са последователни, лишени от фантастичност и стремеж за възпроизвеждане на обстоятелства, които тя самата да не е възприела лично. Поради това касационната инстанция не се съгласява с мотивите, че дадените показания са в резултат на въздействието, оказано от родителите ѝ. Обективната оценка на същите не би трябвало да търси противоречие в начина, по който тя е дала описание на извършителя, носещ маска, доколкото е заявила веднъж, че маската била с прорез за очите, а втори път – че била с дупки за очите, както и че веднъж в показанията си е заявила, че очите на това лице са били тъмни, а втори път – черни. Не се откриват противоречия в показанията на св. Н. Г. и по отношение на възприятията ѝ за останалите лица, които е наблюдавала при инцидента. Тя е посочила в съдебно заседание пред СГС и СВС като лица, пребивавали в дома на семейството, само тези подсъдими, за които е имала непоколебима увереност и за които винаги е дала показания, че лично е възприела. Както пред СГС през 2005 г., така и пред СВС през 2008 г. тя е посочила, че показанията ѝ се отнасят само до три от лицата – подсъдими по делото - П. С., Б. М. и Ц. Н.. В подкрепа на извода, че тази свидетелка добросъвестно излага само свои лични възприятия и не е водена от желанието непременно да посочи извършител, без да е сигурна в тях, е и обстоятелството, че в съдебно заседание пред СВС, проведено на 15.04.2008 г., тя е заявила, че подс. Д. Н. ѝ прилича на лицето, което я е изнасило, но „като свидетел не може да се закълне, че това е той” /л. 216 гръб/. По този начин чрез показанията си свидетелката демонстрира пълно съзнаване на отговорността, която носи като свидетел, и обстоятелството, че възпроизвежда пред съда само такива факти, които лично са ѝ станали достояние и в които е убедена, че правилно е възприела. Поради тези съображения ВКС намери, че възпроизведеното от свидетелката неправилно е било отречено от въззивния съд да е достоверно, поради което е изключено от доказателствения материал. Настоящата инстанция намери показанията на св. Н. Г. за сигурна основа, от която да изведе своите фактически изводи.

В резултат на собствения анализ на показанията на В. и М. А. и на техните дъщери – Р. и Н. Г., касационната инстанция не се съгласява с изводите на въззивния съд, че те са „несъстоятелни, необективни, взаимнопротиворечиви и самоизключващи се”. Направеният внимателен анализ на показанията не сочи на вътрешна противоречивост в самите тях и между тях. Обстоятелството, че не всички свидетели възпроизвеждат всички факти от самото начало на инцидента и показанията им не касаят всички извършители, би следвало да се тълкува в подкрепа на тяхната достоверност и непредубеденост, въпреки интереса им от изхода на делото. Това е така и намира разумно обяснение във факта, че не всички свидетели са се намирали в началото на инцидента в дома, както и че през цялото време те са били разделени в различни помещения на къщата /с изключение на краткия период от време, през който двете сестри са били в спалнята на дядо им на първия етаж/. Това развитие на събитията е нарочно търсен ефект от извършителите, което обяснява и различните възприятия на свидетелите относно техните действия, брой и местонахождение. Обстоятелството, че показанията им се отнасят за различни по брой лица, следва да се тълкува в подкрепа на извода за задълбоченост и убедителност на техните показания, доколкото свидетелите напълно добросъвестно излагат само такива факти, за които имат лични възприятия. Така св. В. А. свидетелства за действия на четирима от подсъдимите /П. С., Б. М., Д. Н. и Б. М./, св. М. А. – за всичките шестима, св. Р. Г. – само за един /Д. Д./, св. Н. Г. – за трима от тях /П. С., Б. М., Ц. Н./. Този обективен прочит на показанията им опровергава направения извод от въззивния съд, че свидетелите са споделяли случилото се помежду си, давали са описание на нападателите и са нагласявали своите показания. Това заключение е произволно и не кореспондира с верния и обоснован с доказателствен анализ прочит на доказателствените източници. Ако той беше верен, съдържанието на показанията на пострадалите следваше да е коренно различно – всички да бъдат абсолютно идентични и четиримата свидетели да възпроизвеждат факти, които да разобличават и шестимата подсъдими, което обективно не е така.

Не е основателен упрекът към свидетелите, че последващите им показания са ставали по-подробни, като в тях са възпроизвели и възприятията относно външни белези и характеристики на извършителите, каквито в първоначалните си показания не са заявявали. При посоченото вече, че дадените обяснения от четиримата свидетели на 31.01.1998 г. и на 01.02.1998 г. пред помощник-следовател и пред оперативния работник Д. не са показания и не биха могли да се ползват като годно доказателствено средство /както е сторил въззивният съд/, първоначалните показания на пострадалите са от 11.02.1998 г. Прочитът на същите не сочи на противоречие с последващите, давани в хода на предварителното следствие, нито с тези от съдебната фаза /пред СГС и СВС/. Това, което обективно се констатира, е, че последващите показания са по-задълбочени и по-подробни. Както вече беше изложено в настоящите мотиви /при анализа на показанията на св. В. А./, това може да е резултат от тактиката на провеждане на разпитите, които най-вече в съдебната фаза на процеса са далеч по-аналитични. Не може да бъде отправен основателен упрек, че четиримата свидетели са заявили в първоначалните си показания, че не биха могли да опишат и разпознаят извършителите, а в последващите разпити са дали подробни описания на същите. При направения вече извод, че свидетелите са възпроизвели само такива факти, които лично са възприели и в които са били убедени, без да са повлияни един от друг, че последващите им разпити са по-подробни и задълбочени, е логично в тях да се съдържат и повече факти, касаещи елемент от предмета на доказване – авторството на престъплението. Ако въззивният съд беше анализирал заключенията на съдебните психолого-психиатрични експертизи за пострадалите, щеше да намери обяснение за по-късната поява на ясен и подробен спомен за събитията в дома им. Такъв темпорално последващ ясен спомен е обективно възможен при травми от категорията на тези, които са преживели пострадалите. От изслушаните от настоящата инстанция заключения на посочените експертизи се установява, че е възможно след определен период от време в съзнанието на пострадалите да се избистрят събитията. Обикновено това става след като нещата се успокоят, когато премине пиковият момент и настъпи плато, след което емоциите тръгват надолу, в смисъл на успокоение. В зависимост от това как се е консолидирано семейството и доколко бързо е успяло да преработи травмиращите събития, възвръщането на най-ярък спомен би могло да бъде от седмица до 1-2 месеца след инцидента /л.118 от том I на настоящето дело/. Поради това касационният съд намери за напълно обосновано изявлението, направено от св. Н. М. пред СГС /л.363 гръб/, че „седмици или месец след това си спомнях по-добре. Около един-два месеца минаха, докато започнах да си спомням по-добре за детайли от ситуацията”. Ето защо подробните по-късни показания на пострадалите не следва да се възприемат като проява на недобросъвестност и

предубеденост на свидетелите в стремежа им непременно да изобличат подсъдимите като извършители на престъплението, а имат своята научна обосновааност.

Предвид изложените съображения ВКС за разлика от въззивната инстанция кредитира изцяло показанията на пострадалите и намери, че същите са сигурна основа, върху която се изграждат изводите за доказаност на авторството на престъплението.

Тук е мястото ВКС да вземе отношение по проведените разпознавания в хода на досъдебното производство. Въззивната инстанция в решението си изцяло е игнорираля същите, като изобщо не се е произнесла дали в конкретния случай те са били годни способи за събиране на доказателствата, но доколкото се е съгласила /л. 18 гръб от решението/, че първоинстанционният съд обосноваан и законосъобразно е приел, че не е установено деянията да са осъществени от подсъдимите, би могло да се приеме, че се е солидаризирала с изводите му и по отношение на негодността на разпознаванията като процесуален способ. Последните обаче /л. 44 гръб от мотивите по НОХД № 98/2007 г. на СВС/ са твърде схематични и необосноваани. Големи усилия са били положени от първоинстанционния съд да възпроизведе в съдебния си акт правната теория относно характеристиката на разпознаването като способ за събиране на доказателства, изводима и дословно преписана от учебниците по криминалистика – „Криминалистика”, проф. д-р Ц. Ц., изд. Сиела, 2006 г. /л. 40-44 от мотивите /, но никакъв опит не е направен дори и в минимална степен за съотнасянето на тези характеристики към конкретно проведените в хода на досъдебното производство разпознавания. Съдържащите се в том I лист 138-140 и в том III на предварителното следствие по делото протоколи изобщо не са анализирани, а изводът, че резултатите от разпознаванията са негодни да обосноваат авторството на извършителите, е голословен.

Основен източник на изводи относно процесуалната издържаност на разпознаването е преценката на спазването на процесуалния ред за неговото извършване. Към датите на извършване на разпознаванията на досъдебната фаза по настоящето производство са действали нормите на чл. 143-145 от НПК /отм./, съгласно които *преди* да се извърши разпознаването свидетелите се разпитват дали познават лицето, което предстои да разпознаят, за особеностите, по които могат да ги разпознаят, за обстоятелствата, при които са ги наблюдавали, и за състоянието, в което са се намирали при възприемането на лицето, подлежащо на разпознаване. Характеристиката на разпита по чл. 144 от НПК /отм., ред. ДВ, бр.64/97 г., сегашен чл. 170 от НПК/ го очертава като важна предпоставка за валидност на извършеното впоследствие разпознаване. За да отговори на стандарта на чл. 145 /отм./ или чл. 170 /актуален/ от НПК, разпитът трябва да задоволява изискванията на две важни предпоставки: 1. своевременност и 2. правилна и конкретна целенасоченост. Необходимостта за своевременност на разпита предполага неговото извършване *преди* разпознаването /чл. 145 от НПК отм./ или *непосредствено преди* него /чл. 170 от НПК/. Тази времева предпоставка е заложена от законодателя с цел извършване на преценка на годността на разпознаващия субект с оглед на неговите психофизически способности правилно да възприема признаците на обекта на разпознаването, нормално да ги съхрани във времето и успешно да възпроизведе образа на възприетия обект. Втората характеристика на разпита – правилната и конкретната му целенасоченост, го очертава не само като самостоятелен източник на доказателства, но и подчертава специфичната му обвързаност с разпознаването. В случая е налице вътрешна зависимост между разпита и разпознаването, като разпитът представлява първоначален стадий на разпознаването. Ето защо, за да е валидно проведено то, не е достатъчно разпознаващият по принцип да е бил разпитан, а този разпит да е *преди* - в смисъл на достатъчно близо по време до последващото разпознаване. Ако темпорално разпитът е достатъчно отдалечен във времето от предстоящото разпознаване, то следва да се проведе повторен такъв на разпознаващия, съдържащ реквизитите на чл. 144 /отм./ или чл. 170 от НПК. Независимо че вече взе отношение по качеството на воденето на разследването по делото, ВКС намира за необходимо да подчертае отново, че по-скоро липсата на качествено разследване е намерила отражение и при провеждането на тази категория разпити на пострадалите свидетели, както и при липсата на провеждане на такива разпити.

По делото на 30.04.1999 г. е извършено разпознаване на подс. П. С. на живо от свидетелите М. и В. А. /л. 138, л. 139 от том I на ДП/. Непосредствено преди него е проведен разпит на същите /л.126 и л. 127/, който напълно отговаря на критериите на чл. 144 от НПК /отм./, тъй като съдържа изявления на свидетелите кога, при какви обстоятелства са наблюдавали разпознавания, колко дълго, какво е било психофизическото им състояние по време на наблюдението, по какви белези биха го разпознали. В резултат на извършването на това следствено действие подс. С. е бил разпознат от тях, като ВКС не намира основание протоколите, удостоверяващи провеждането му и резултатите от него, да бъдат изключени от доказателствената съвкупност. Критериите на НПК са били напълно удовлетворени, поради което протоколите за извършените разпознавания настоящата инстанция прие за годни да обосноват изводите за авторството на подс. С. в извършване на престъплението. На л. 140 от том I на ДП е приложен протокол за проведено разпознаване на 03.06.1999 г. на същия подсъдим от св. Н. Г.. Нейният последен разпит преди провеждането на разпознаването е от дата 30.04.1999 г. /л. 128/. ВКС намира, че независимо че в този разпит се съдържа информацията, изискуема от чл. 144 от НПК /отм./, той не отговаря на критерия за съвременност на провеждането му, доколкото е отдалечен във времето повече от един месец от последвалото го разпознаване. Поради тази причина настоящият съд не цени резултата от проведеното разпознаване от св. Н. Г. и го изключи от доказателствената съвкупност по делото.

При посочените вече дати на разпити на свидетелите по делото единствено относим към извършените разпознавания на 12.12.2001 г. по отношение на подсъдимите, извън подс. П. С., е разпитът на св. М. А.. Видно от приложения протокол за разпит на същата на л. 4-5 от том III от ДП, тя е била разпитана на 06.12.2001 г., като впоследствие е участвала в разпознавания, проведени на 12.12.2001 г. /л. 38, л. 55, л. 70, л. 78, л. 86/. Последователно е разпознала И. Р. /починал/, Ц. Н., Д. Д., Б. М., Д. Н.. Резултатите от тези разпознавания, закрепени в протоколите за тях, са годин доказателствен източник, заслужаващ кредитирането му от съда и позволяващ направата на обективни и обосновани изводи относно авторството на престъплението в лицето на разпознатите подсъдими. Разпитът на св. А. ВКС намери за съответен на изискванията на чл. 144 от НПК /отм./, както с оглед темпоралното му извършване, така и с оглед неговото съдържание. Съпоставката на датата на разпита /06.12.2001 г./ и датите на проведените разпознавания /12.12.2001 г./ сочи на удовлетворяване на критерия на законовата норма той да е проведен *преди* разпознаването. Вярно е, че не е проведен на същата дата като разпознаването, но и чл. 144 /отм./ от НПК не е изисквал това, така както сегашният чл. 170 от НПК /разпитът да е проведен *непосредствено преди* разпознаването. Между двете следствени действия е имало интервал от пет дни, който настоящият съд не намира за значим с оглед целите на провеждането на разпита. Възприятията, които А. е възпроизвела в разпита си и които съдържат белезите, по които би разпознала предоставените й лица, са били достатъчно устойчиви, така че не биха могли да се променят в такъв кратък период от време /В т. см. Р № 89/12.05.2009 г. –ВКС- I н.о./. Тези разсъждения обаче не могат да бъдат отнесени към извършеното от нея разпознаване на 18.02.2002 г. /л.56 от III на ДП/, поради което приложеният протокол не се възприе като годно доказателствено средство.

Не могат да бъдат направени същите изводи по отношение на останалите разпознаващи лица – В. А., Н. и Р. Г.. Св. В. А. е разпитан на 12.12.2001 г. /л.13 от том III на ДП/. Този протокол за разпит не може да послужи като такъв по смисъла на чл.144 /отм./ от НПК, тъй като преди всичко той не е подписан от свидетеля, поради което е негодно доказателствено средство, а на следващо място – не отговаря на изискванията, за да бъде стадий от разпознаването. Вън от посочения негов недостатък, той не съдържа изискуемата информация съгласно чл. 144 от НПК, поради което ВКС намери, че проведените след него разпознавания не отговарят на процесуалните изисквания за тяхната валидност. Последният друг разпит на св. А., в който се съдържа описание на извършителите, е от 30.04.1999 г., но за който ВКС не намира, че може да се приеме, че е *преди* извършеното разпознаване на 12.12.2001 г., тъй като е достатъчно много отдалечен във времето, поради което липсва сигурност, че възприятията на свидетеля, по които би разпознал лицата, са били устойчиви и непроменени във времето. Поради това настоящият съд прецени, че протоколите от извършените разпознавания от св. А. на тази дата следва да бъдат изключени от доказателствената съвкупност. Подобни са аргументите и относно разпознаванията, извършени от св. Н. Г.. Нейният последен разпит, в който тя дори не е изложила белези на лицата, по които би ги разпознала, е с дата 12.12.2001 г. /л.122 от том III на ДП/, а последвалите разпознавания – с дата 11.02.2002 г. /л. 56 и л. 81 от том III на ДП/. Последният предходен неин разпит преди разпознаването е от 30.04.1999 г., който съдържа информация относно характерните белези на част от извършителите, по които тя би могла да ги разпознае, но темпорално не отговаря на изискването на чл. 144 /отм./ от НПК. С оглед на това и тези протоколи от разпознаванията бяха изключени от доказателствената маса по делото. Поради същите аргументи ВКС не цени и извършените разпознавания от св. Р. Г. на 11.02.2002 г. /л. 41, л. 73 и л. 89 от том III на ДП/. Единственият разпит на тази свидетелка е с дата 11.02.1998 г., т.е. четири години преди разпознаването, поради което е абсолютно невъзможно да се приеме, че той би могъл да отговори на изискванията на НПК за целите на разпознаването. Ето защо и трите протокола бяха изключени от доказателствената маса по делото.

ВКС намира за необходимо да посочи, че обстоятелството, че не цени извършените разпознавания на досъдебното производство от свидетелите В. А. и Р. и Н. Г., не представлява упрек към самите свидетели и не е израз на съмнение в годността им да бъдат разпознаващи лица. Недостатъкът на извършените процесуално-следствени действия е резултат от непрецизната работа на водещия разследването следовател, който не е изпълнил своевременно и процесуално издържано изискването на закона за валидност на разпознаването като способ за събиране на доказателства. Независимо от това, че разпитите на тези свидетели не могат по посочените причини да обслужат извършените разпознавания, протоколите за тях не следва да се изключват от доказателствените средства по делото, тъй като на общо основание те съдържат показания на свидетелите, които при всички положения отговарят на критерия на чл. 117 от НПК. С оглед на това ВКС прие, че когато даден протокол за разпит на свидетел не отговаря на изискването на чл. 170 от НПК /чл.144 ал.1 от НПК отм./, това не означава, че той не може да се цени на основание чл. 127 вр. чл. 117 от НПК, стига да са спазени останалите правила за неговото изготвяне. В случая ВКС на това основание кредитира показанията на св. А. и св. Г., съдържащи се в цитираните по-горе протоколи за техни разпити, с изключение на този на св. В. А. от 12.12.2001 г., който не е подписан от самия него.

В резултат на горния анализ настоящият състав на ВКС намери, че следва да бъдат кредитирани протоколите, удостоверяващи разпознаване на подс. П. С. от св. В. и М. А., както и тези, в които са закрепени извършените разпознавания от св. М. А. на подсъдимите Б. М., Д. Н., Д. Д. и Ц. Н..

Изключително лаконични, равняващи се на липса на такива, са мотивите на въззивния съд относно важен доказателствен източник – показанията на св. А. В.. Изцяло липсват такива в мотивите към първоинстанционната присъда. В решението си ВоАС е посочил, че не дава вяра на този „косвен свидетел”, доколкото показанията му са непълни, неточни и неясни, дадени с единствената цел да не бъде осъден за престъплението, в което е бил обвинен. За да бъде направен такъв извод, съдът е длъжен да анализира обстойно показанията на свидетеля, взаимовръзката им с останалите доказателствени източници, да проследи показанията във времето, ако свидетелят е бил разпитван няколко пъти. Нито първоинстанционният, нито въззивният съд са се справили с тази задача. В случай че бяха изследвали задълбочено показанията на св. В. и бяха проверили същите, биха стигнали до различни правни изводи за тяхната достоверност и относимост към предмета на доказване.

Св. А. В. е разпитван по делото за първи път на 14.03.2001 г. като защитен свидетел по чл. 97а от НПК /отм./ със запазена в тайна самоличност под № 001 /л. 223 от том I на ДП/. Видно от разсекретените материали от досъдебното производство, идентичността на свидетел с тайна самоличност № 001 и св. А. П. В. е установена /виж постановление за вземане на мерки за защита на свидетел на л. 110 от том I на настоящето производство/. Разкриването на самоличността на този свидетел в хода на наказателното производство е станало доброволно от него на 30.03.2001 г. чрез подписването на негови обяснения пред нотариус, с които св. В. е разкрил пред защитник на един от обвиняемите /Б. М./, че е свидетелствал под запазена в тайна самоличност по същото дело /л.131 и сл. от том III на ДП/. Разпитан е пред СГС като явен свидетел след отпадане на мярката му за защита /л. 360 и сл. от том I /, пред СВС – като явен свидетел /л. 836 и сл. от том V/ и като свидетел със запазена в тайна самоличност № 001 /л.839-840 от том V/, както и пред ВоАС при второто разглеждане на делото като явен свидетел /л. 61 и сл. от ВНОХД № 22/2013 г./, като на осн. чл. 281 ал.5 вр. ал.1 т.1 от НПК са прочетени показанията му, дадени на досъдебното производство като свидетел със запазена в тайна самоличност № 001. За изясняване на обективната истина по делото и за преодоляване на противоречия в показанията на този свидетел настоящият съдебен състав допусна и проведе разпит на същия /л. 122 и сл. от том I/, като приобщи и показанията му от досъдебното производство, депозирани като свидетел с тайна самоличност № 001 /л. 281 от том II/.

С цел изясняване на статута на св. А. В. ВКС намира за необходимо да отбележи следното: мярката за защита на свидетел „запазване в тайна на неговата самоличност” /чл. 123 ал.2 т.2 от НПК /чл. 97а ал.2 т.1 отм./ се взима винаги с негово съгласие, когато има основания да се счита, че в резултат на свидетелстването му за него възниква или може да възникне риск за живота или здравето му. Защитата винаги е доброволна, тя не може да бъде натрапена на свидетеля, въпреки неговата воля. Мярката за защита може да бъде отменена по молба на лицето или при отпадане на необходимостта от прилагането ѝ /чл. 123 ал.6, респ. чл. 97а ал.8 отм./. При наличие на молба на лицето, независимо че необходимостта от прилагането на мярката продължава да съществува, съответният орган е длъжен да прецени дали да отмени мярката за защита, или не. Желанието на едно лице да се преустанови спрямо него защитата невинаги е резултат от неговата свободна воля, като би могло то да е резултат от упражнен неправомерен натиск върху него. В този аспект е необходимо да бъде преценено дали тази мярка за защита е адекватна в случая и дали не трябва да се премине към друга защитна мярка /осигуряване на лична физическа охрана/. В случая св. А. В. не сочи наличие на упражнен натиск върху него с оглед отпадане на дадената му защита по делото чрез запазване в тайна на самоличността му, нито е подавал молба до съответния орган /следовател/ за отмяна на взетата спрямо него мярка. Той е предприел сам активни действия по разкриване на самоличността си, с което е дерогирал осигурената му защита. Нещо повече, той е потърсил съдействието на защитник на един от обвиняемите по делото, за да демонстрира и обективира по делото отказа си от защитата като свидетел със запазена в тайна самоличност. Независимо че по делото не е изготвен и приложен акт на следователя за снемане на защитата спрямо св. В., то предприетите от него доброволни действия по демонстриране на самоличността му и факта, че е бил „таен свидетел” по делото, доведени до знанието на обвиняемите по него от самия свидетел, са израз на волята му да не се ползва от дадената му защита. Мерките за защита на свидетел по чл. 123 от НПК почиват на доброволния принцип от страна на лицето, на което се осигуряват, и не биха могли да се прилагат без съгласието на това лице. Поведението на св. В., обективирано в материалите по делото, сочи, че той мълчаливо е оттеглил даденото съгласие да бъде защитен, поради което след 30.03.2001 г. /когато е подписал обяснения пред нотариус в присъствие на един от защитниците по делото – адв. Б./, той е загубил качеството си на свидетел със запазена в тайна самоличност.

Изводими от конкретиката на делото и поведението на св. А. В. са няколко процесуални въпроса, които имат отношение към оценката на неговите показания: възможно ли е едно лице да бъде разпитвано като явен и като свидетел с тайна самоличност в рамките на едно и също наказателно производство; годно доказателствено средство ли са показанията на такъв свидетел и кои от тях могат да се ползват при постановяване на съдебния акт по делото. На първо място, настоящият състав на ВКС намира, че е законово допустимо по едно дело даден свидетел да е бил защитен със запазване в тайна на самоличността му, която защита впоследствие да е отпаднала и той да е станал явен свидетел. Когато бъде реализирана такава хипотеза, лицето има вече само едно качество – то е свидетел с известна за страните самоличност и само като такова следва да бъде разпитвано по делото. Едно лице не може да бъде свидетел в две свои качества, поради което не би могло да бъде разпитано по делото веднъж като явен свидетел и втори път като свидетел с тайна самоличност, защото самоличността му вече е известна на страните и те са наясно, че това е лицето, което е било защитено в предходен етап на производството. Поради това Софийски военен съд неправилно е процедирал, като по делото в едно и също заседание, проведено на 15.07.2011 г., е разпитал свидетеля А. В. първо като явен, а след това и като таен свидетел, при условие че за никого в производството вече не е била тайна неговата самоличност. Св. В. вече е имал само качеството на такъв с известна самоличност и само като такъв е следвало да бъде разпитван по делото. На второ място, резонен е въпросът биха ли могли да се ползват показанията и кои от тях на такъв свидетел. Няма основания по делото да се изключват от доказателствената съвкупност които и да е показания. Нито показанията като явен свидетел, нито тези, дадени в качеството на свидетел с тайна самоличност противоречат на нормите на НПК, за да бъдат ценени като негодно доказателствено средство. Обстоятелството, че веднъж свидетелят е разпитван по общия ред, а преди това по специалния ред за свидетел с тайна самоличност /чл. 141 от НПК, респ. 97а ал.5 и 6 от НПК отм./, не прави нито едните, нито другите показания негодно доказателствено средство. Доколкото разпитът на свидетеля с тайна самоличност е извършен в съответствие с процесуалните предписания за това, то събраните в резултат на него доказателства са годни. НПК не съдържа норма, която да предписва изключването от доказателствената съвкупност на валидно събрани и годни доказателствени източници. Да се претендира, че гарантиране в цялост на правото на защита и състезателност в процеса при разпита на свидетел по общия ред дава основание за изключване на показанията, депозирани по специалния ред, означава, че се игнорира принципа за разкриване на обективната истина. Консенсусът между правото на защита на подсъдимите и принципът за разкриване на обективната истина се постига чрез разпоредбата на чл. 124 от НПК. Тя

запазва действието си по отношение на показанията, дадени по реда на чл. 141 от НПК /чл. 97а отм./, независимо от това, че свидетелят с тайна самоличност вече е явен свидетел. В този случай въпросът се свежда до оценката, която следва да направи решаващият съд на показанията, дадени по общия и по специалния ред, особено когато те са противоречиви. При наличие на предпоставките по чл. 281 от НПК няма пречка, след като вече е разкрита самоличността на свидетеля, да бъдат четени показанията му, дадени по време на разпита му като свидетел с тайна самоличност, тъй като в НПК няма предвидено изключение за това. Затова, когато е налице например съществено противоречие между дадените показания, тези, дадени в качеството на анонимен свидетел на досъдебното производство /както е по настоящето дело/ или пред друг състав на съда, могат да бъдат прочетени по реда на правилата на чл. 281 от НПК. При тази хипотеза решаващият съд трябва да се съобрази с всички обстоятелства по делото и да спазва правилата за оценка на доказателствения материал, като вземе решение по вътрешно убеждение.

Ръководен от тези принципни положения, настоящият касационен състав прецени, че следва да даде вяра на показанията на св. В., дадени на досъдебното производство в качеството му на анонимен свидетел. Те са в пълна кореспонденция с показанията на свидетелите – пострадали по делото, както и с обективните находки, отразени в протокола за оглед на местопрестъплението. Свидетелят В. в съдебната фаза на процеса дава коренно противоположни показания, като твърди, че е бил провокиран от полицейски служители за даване на неверни показания на досъдебното производство срещу поето от тях обещание да съдействат за облекчаване на наказателноправното му положение по дела, по които е бил обвиняем или подсъдим. Същевременно сочи, че информацията, която е възпроизвел като анонимен свидетел, никога не е била възприемана от него лично, а му е била дадена написана от св. Д. П. /към 2001 г. следовател в VI Т. на ССС/ и от посещавалите го в полицията полицейски служители. За проверка на показанията му ВКС допусна до разпит свидетелите Р. М. – началник сектор „Борба с тежки престъпления и грабежи” при ДНСП към 2001 г., С. Ш. и А. Т. – служители на същата дирекция и сектор, В. Д. – оперативен работник във II РПУ /към 1998 – 2001 г./ и Д. П.. В резултат на проведените разпити и проведени очни ставки на тези свидетели със св. В. категорично се опровергаха твърденията му за упражнен натиск върху него на досъдебното производство за депозиране на точно дадените от него показания. От показанията на св. М. и св. Ш. се установява, че пръв св. В. е потърсил среща с тях, докато се е намирал в Централния софийски затвор, като е твърдял, че има информация за извършени престъпления – предимно грабежи, за които е склонен да дава показания. Такава среща е проведена с участието на св. Ш., който е категоричен, че инициативата за нея е била на свидетеля В. и че той е дал информация, която е преценил, като по никакъв начин не е бил провокиран да прави това от органите на полицията, нито те са му предоставяли информация за който и да било от случаите, за които е споделил. Чрез разпита на св. М. и св. Т. се установи, че след преместването на св. В. в ареста на VI Т. служители на ДНСП са потърсени за съдействие от бившия следовател св. Д. П., тъй като св. В. /който бил обвиняем по дело, по което тя водела разследването/ разказвал за случаи на други деяния, за които е узнал или сам е участвал. Целта на исканото съдействие била да се установи дали такива престъпления действително са се осъществили и има ли производства за тях. При посещението на св. Т. и св. М. в сградата на VI РПУ е осъществена среща между тях и св. В. в присъствието на св. П., като пред тях св. В. е разказал за множество случаи, включително и за този в [населено място] /предмет на настоящето производство/. И тримата свидетели – М., Т. и П., са категорични, че на свидетеля В. не е давана каквато и да информация било устно, било писмено и от него не е било искано нейното възпроизвеждане. Разказите на св. В. са били спонтанни и непредизвикани от полицейските

служители, които си водели записки и спорадично задавали уточняващи въпроси, каквото правела и св. П.. За случая в [населено място] представителите на ДНСП не са знаели до момента на получаването на информация от св. В., което наложило впоследствие св. М. да изиска делото, производството по което по това време било спряно. Тези показания намират потвърждение и при разпита на св. В. Д., който по искане на М. предоставил намиращото се във II РПУ наказателно производство. Неправдоподобни са показанията на св. В., че са му били давани от полицейските служители и от св. П. написани листа с информация, която той трябвало да наизустява и впоследствие да възпроизвежда по различни дела. Те категорично се опровергават от показанията на посочените свидетели, които са убедителни, непротиворечиви, кореспондиращи помежду си и ВКС ги оценява като правдиви и напълно обективни. В противовес на тях показанията на св. В., дадени в съдебната фаза на процеса, са вътрешно противоречиви /напр. по отношение на това дали е извеждан от ареста с цел да му бъде показано местонахождението на къщата в [населено място], за която се отнасят показанията му/, нелогични и непотвърждаващи се от което и да е друго доказателствено средство. Факт е, че св. В. изцяло е променил показанията си и отрича предходните от досъдебното производство, след като е разкрил сам доброволно своята самоличност и е осъществил контакт с един от защитниците по делото. Самият той твърди, че е решил да разкрие самоличността си като форма на отмъщение към органите на полицията, които, след освобождаването му от ареста, отказали да му окажат финансова помощ. Очевидно е обаче, че и след това той няма последователна позиция като свидетел, доколкото по НОХД № 98/2007г., разпитан като анонимен свидетел /след разпита му като явен такъв/, е заявил: „В случая аз какво печеля – нищо. Някой ако може да ми каже как ще изкарам тия 15 години напред? Направо не се виждам. Ако кажа истината, не се виждам как ще ги изкарам, даже май няма да изкарам и една година. Ако тези подсъдими по това дело бъдат осъдени на първа инстанция, представете си, докато се стигне на втора и трета инстанция, мен какво ме очаква. Аз не мога да си представя какво ме очаква, освен най-лошото” /л. 840 от том V НОХД № 98/2007 г./.

Изложеното мотивира настоящата инстанция да приеме, че св. В. е заявил истината в показанията си на досъдебното производство като анонимен свидетел, а промяната на същите се дължи на страх от подсъдимите по делото и на желание за реванш към полицията, която отказала да финансира имуществените му претенции. Поради това ВКС не кредитира показанията му от съдебната фаза на настоящия процес, а даде пълна вяра на тези от досъдебното производство.

Според ВКС именно тези показания се вписват хармонично в пресъздадената от останалите свидетели информация за престъплението, участвалите в осъществяването му лица и отнетите вещи. Поради това те в пълна степен могат да послужат за установяване на обективната истина по делото. Няма спор нито в теорията, нито в практиката, че само върху такива показания не би могла да се основава осъдителната присъда, поради което за тях се отнася ограничението на чл. 124 от НПК. Съобразявайки със значението на тази норма и гаранциите, които тя предоставя, касационният съд подходи към този доказателствен източник с необходимото внимание и го подложи на проверка. Вярно е, че анализът на показанията от досъдебното производство сочи на това, че те се отличават със своята пестеливост, но тя касае изключително факти, които се отнасят до самоличността на лицето и причините то да се намира на посоченото от него в показанията му място. Затова и фактът, че свидетелят е използвал израза „са се събрали”, не внася съмнение в обстоятелството, че той е присъствал на мястото край езерото в „име” и лично е възприел разказа за случилото се в дома в [населено място]. Този прием е обясним подход при разпит на свидетел с тайна самоличност, поради което не може да се тълкува като недостатък на разпита, който да поражда съмнение в достоверността на показанията. По отношение на основните факти, касаещи обхвата на чл. 102 от НПК, показанията на св. В. представляват коректна интерпретация на случилото се и преразказват чутото от него лично от първоизточника. В този смисъл неговите показания въвеждат в процеса производни доказателства, които, без да подменят първичните такива, изхождащи от свидетелите–очевидци, служат за тяхната проверка и за преценка на достоверността им. Настоящият съдебен състав дава вяра на тези показания, тъй като те се вписват в цялостната картина на инкриминираните събития, не противоречат на обсъдените доказателства по отношение на факта на извършеното престъпление, участието на подсъдимите в него и отнетите пари и вещи от дома на пострадалите. ВКС намира, че тези показания са резултат от лични възприятия на свидетеля В., те не са внушени от други лица или просто преписани показания на пострадалите. Доказателство за това, че свидетелят пресъздава свои лични възприятия – чуто и видяно, е фактът, че в показанията си е заявил, че при грабежа от дома на сем. А. са отнети ловджийска пушка и сгъваемо джобно ножче, чиято липса не е била заявявана до този момент от пострадалите и която те са установили в много по-късен момент. По делото в нито един доказателствен източник до провеждане на разпита на св. В. не е бил споменаван видът на оръжието и фактът, че това са били два пистолета – марки „марка” и „марка”. Тези обстоятелства не са били известни на никого до този момент, освен на самите извършители на престъплението, поради което св. В. не би могъл да ги възпроизведе в показанията си, освен ако лично не ги е видял или чул за тях. Поради тези

съображения ВКС кредитира показанията на св. В., дадени на досъдебното производство в качеството му на свидетел със запазена в тайна самоличност, тъй като намира, че именно те издържат проверката за достоверност и съответност на останалите доказателствени източници, поради което и въз основа на тях формира изводите си за авторството на престъплението в лицето на подсъдимите.

По делото са били назначени няколко експертизи, по които са изготвени и приети експертни заключения. Съдебно–медицинската експертиза на Р. Г. /л.39 от том I на ДП/ е установила наличието на посочените наранявания и прясна дефлорация, които съответстват да са получени по време и начин, които твърди свидетелката. Съдебно-медицинската експертиза на св. Н. Г. /л.41 от том I на ДП/ установява пресни дефлорационни разкъсвания и кръвонасядане на лявата вежда, които могат да бъдат получени по време и начин, сочени от свидетелката. При двете свидетелки нараняванията са им причинили болки и страдания. Експертното изследване на св. В. А. /л.40 от том I на ДП/ установява посочените в обстоятелствената част наранявания, които могат да бъдат получени по време и начин, посочени от свидетеля. Охлузванията са резултат от тангенциалното действие на твърди тъпи предмети, а прободните наранявания – от предмети с остър връх и режещ ръб, какъвто може да бъде всеки нож. Причинили са му временно разстройство на здравето, неопасно за живота.

Съдебно–психиатричната експертиза на пострадалата Н. Г. /л. 44 от том I ДП// е установила, че тя е психично здрава, по време на деянието е могла да разбира свойството и значението на извършеното спрямо нея, споменът ѝ е запазен и може да дава правилни показания относно факти и събития, имащи значение за делото. Наличните невротични оплаквания не са били пречка за достоверността на показанията ѝ. Съдебно–психиатричното освидетелстване на св. Р. Г. /л. 53 от том I ДП/ е заключило, че тя е психично здрава, могла е да разбира свойството и значението на извършеното спрямо нея. Към момента на прегледа е наблюдавано хиподепресивно състояние, което е във връзка с преживения стрес, с временен и обратим характер и не е пречка за свидетелската ѝ годност. Съдебно–психиатричната експертиза за св. В. А. /л.63 от том I на ДП/ е констатирала, че той не страда от психично заболяване в тесния смисъл на термина и в смисъла на чл. 33 от НК. По време на деянието е претърпял черепно-мозъчна травма със загуба на съзнание /комоцио/ за минути. Във връзка с това е и частичната загуба на спомен. Това обаче не е пречка той да дава правилни показания относно факти и събития, имащи значение за делото. Съдебно–психиатричното заключение за св. М. А. /л.72 от том I ДП/ констатира, че тя не страда от психично заболяване, могла е да се ориентира във фактическата обстановка, да разбира свойството и значението на извършваното и да ръководи постъпките си. Споменът за случилото се е запазен, както и възможността за възпроизвеждането му, като може да дава правилни показания относно факти и събития от значение за делото. Към момента на освидетелстването А. е била в депресивно състояние от невротичния кръг, което е с временен характер, било е в процес на отзвучаване, но не е пречка тя да дава достоверни показания. Съдът кредитира посочените заключения, като намира, че почиват на експертните знания и опит на изготвилите ги вещи лица. Констатациите на съдебно–медицинските експертизи потвърждават достоверността на показанията на пострадалите за упражнено насилие върху тях и начините на осъществяването му. Съдебно–психиатричните изводи кореспондират и със заявеното от свидетелите за наличие на спомен от случилото се в дома им и отражението върху тяхното психическо състояние. Въпреки сериозната психологическа травма, изживяна от всички в семейството и най-вече от Р. и Н. Г., пострадалите са имали ясен спомен за случилото се с тях и достоверно са го интерпретирали при проведените разпити. Направените допълнения от експертите в съдебно заседание пред ВКС /л.117 – 121 от том I на делото/ научно обосновават възможността споменът за събитията да стане най-ярък известно време след деянието, когато настъпи успокоение и премине пиковият стресов период. Това би могло да се случи от седмица до 1-2 месеца след деянието. Поради това съдът изцяло кредитира твърденията на

пострадалите, че споменът им за инцидента се е върнал 1-2 месеца след деянието, когато вече са изяснили и повече подробности в съзнанието им.

По делото е депозирана съдебно–оценителна експертиза на отнетите в резултат на деянието вещи и златни предмети /л. 82 от том I ДП/, която настоящият състав напълно кредитира и с която обоснова фактическите си изводи по делото относно инкриминирания предмет по обвинението.

Изготвена е и е приложена на л. 97 от том I на дос. производство експертна справка № 80 /02.02.1998 г., съгласно която две от изследваните дактилоскопни следи, иззети от дома на сем. А., са оставени от свид. Р. и Н. Г., а останалите три са негодни за идентификация. Обстоятелството, че на мястото на произшествието не са иззети следи, които да са оставени от подсъдимите, не опровергава тяхното присъствие там, доколкото не е необходимо при извършваните от тях действия да са оставени следи, а вероятността негодните за идентификация да са оставени именно от някого от тях, не е изключена.

Иззетите по делото веществени доказателства са били предмет на изследване от СМЕ на веществени доказателства № 12/1998 г. /л. 232 и л. 234 от ДП том I/. В резултат на него е установено, че по тампоните от влагалищни натривки от Н. Г. и Р. Г. има наличие на единични сперматозоиди, кръв и множество епителни клетки. Пропиванията от кръв могат да произхождат от лица с кръвногрупова принадлежност 0 /алфа, бета/, каквато е тази на двете момичета. Не са били установени аглутиногени с евентуален произход от единичните сперматозоиди, което би могло да се дължи на произхода на сперматозоиди от лица със същата кръвногрупова принадлежност като пострадалите или наличието на малко като количество сперматозоиди. По намерените и иззети от местопрестъплението пуловер, изрезка от дюшек, тампони с червена материя /от кухня и от мазе/ е установено наличие на кръв от човешки произход с кръвногрупова принадлежност 0 /алфа, бета/, каквато е кръвногруповата принадлежност на всички пострадали от сем. А.. По иззетия фас от цигара не е установено наличието на слюнка, а по чаршаф и пуловер не се установява положителен резултат за наличие на сперматозоиди. При две от следите върху парче от дюшек /иззето от спалнята на първия етаж/ е получена ориентировъчна цветна реакция за наличие на сперма, без морфологично да бъдат установени сперматозоиди. Изследването на иззетите влакна от спалнята на първия етаж установява, че пет от тях са човешки косми, като два са от полова област, а останалите три са с нехарактерна морфологична характеристика и могат да произхождат от полова, гръдна или подмишечна област. Така изготвеното заключение е кредитирано от настоящия съдебен състав, тъй като то е изготвено чрез изследвания по научнообосновани методики и няма основания за каквото и да е съмнение в професионализма и научната компетентност на изготвилите го експерти. Изводите в него подкрепят напълно останалите доказателства по делото, изведени от показанията на свидетелите А. и Г., установяващи нападение в дома им, употребата на сила и причиняване на множество наранявания на св. А. и изнасилване на двете дъщери.

По делото са назначени, изготвени и приети няколко СМЕ за ДНК-анализ - № 11/2001 г. /л.241 от том I ДП/; № 24/2001 г. /л.15 от том II ДП/; № 36/2006 г. /л.646 от том II НОХД № 2353/03/. Първата експертиза е имала за цел да проведе сравнителен анализ на ДНК-профила на биологичния материал по влагалищните обтривки от Н. Г. и Р. Г. с ДНК-профилите на лицата И. Р. /впоследствие починал, спрямо когото производството е прекратено/, Д. Н., П. С., Б. М. /подсъдими по делото/ и Н. П. /без процесуално качество по делото/. Изследването е установило, че между алелите по три игрек-хромозомни маркера по влагалищната натривка от Н. Г. няма съответствие с комбинирания генотип на съответните алели, налични при изследваните лица, което сочи на липса на биологичен материал от тях по влагалищната натривка. По влагалищната натривка от Р. Г. се наблюдава възможност за отчитане само по един маркер, който е наличен като характеристика на Н. П., П. С. и Д. Н., но диференциация между тях, както и възможността въобще за произход от тях на биологичния материал, не може да се направи, поради липсата на отчитащи се диференцирани алели по останалите игрек-хромозомни маркери. Втората експертиза е имала поставена задача да се извърши сравнение между ДНК-профилите на същите лица и ДНК-профилите на част от веществените доказателства по делото – три броя влакна, пет броя човешки косми и парче от дюшек /иззети от спалнята на първия етаж/. Изследването е установило, че по парчето от дюшек се изолират две проби, първата от които демонстрира генотип с полово определяща система от жена, като алелите съвпадат с тези на Н. Г., а втората - че следата е от сперма, на която е изведен комбинираният ДНК-профил на лицето, от което произхожда, но той не показва съвпадение с изследваните лица. За изследваните косми не са получени годни за сравнителен анализ амплификационни продукти, най-вероятно поради много ниското ниво на екстрахирана ДНК от клетъчния материал в луковичните области. Поради възникнало съмнение за условията и реда, по които са били съхранявани веществените доказателства по делото, и предвид изявлението на прокурор от СГП, Софийски градски съд е назначил нова СМЕ за ДНК-анализ на веществените доказателства по делото след извършване на ново определяне на ДНК-профилите на всеки от подсъдимите и четиримата пострадали. Експертизата е била възложена на НИКК, а заключението по нея под № 36/2006 г. /л. 646 от том II на НОХД № 2353/2003 г. СГС/ е установило, че по изрезката от дюшек има сперма в смес с вагинални клетки и/или кръв от жена. ДНК-профилът на биологичния материал от жената напълно съвпада с този на Н. Г.. За спермата по дюшека са определени автозомен и игрек-базиран ДНК-профил, които се различават от тези на изследваните лица – подсъдими /вкл. и И. Р./ и Н. П. и Г. Г. /без процесуално качество по делото/. За угарката не е определен ДНК-профил, най-вероятно поради липса на биологичен материал по нея. Космените

луковици на космите, иззети от местопрестъплението, са изразходвани при изготвяне на СМЕ на ВД по метода на ДНК-анализ № 24/2001 г., поради което от тях не е възможно да бъде изведен ДНК-профил, а влагалищните натривки от Р. и Н. Г. не са изследвани, тъй като не са били намерени по делото. Тази експертиза не е била допусната и изслушана отново при разглеждането на делото от СВС и ВоАС. Предвид обстоятелството, че тя касае всички веществени доказателства по делото и всички подсъдими, някои от които не са били изследвани с ДНК-експертизите от досъдебното производство, ВКС в настоящия му състав счита, че задачите, с които е била назначена тя, са от особено важно значение за настоящето производство. Поради това касационната инстанция допусна и назначи нова СМЕ на ДНК-анализ на ВД със същите задачи, която изслуша и прие в съдебно заседание на 30.10.2015 г. /л. 288 и л. 350 от том II на КНОХД № 98/15 г./. С оглед изводите на експертите, че ДНК-профил при космите не може да бъде изведен поради липсата на ядрен ДНК-материал, който се съдържа в кореновата част на косъма, а той е изразходван по време на предходна експертиза, но такъв би могъл да бъде изведен по метода на митохондриалния ДНК-анализ на стъблото на космите, ВКС допусна и назначи СМЕ на ВД – косми, по метода на митохондриалния ДНК-анализ /л.355 том II/. Целта на изследването беше установяване на произхода на иззетите косми. Резултатът от него е закрепен в две експертни заключения № PG219/DNA/11022016 и №PG36/DNA/01042016. Те установяват, че два от космите произхождат от Г. А. /баща на св. В. А. и живущ в същото домакинство/ и алтернативно от Р. Г., В. А. или М. А.. За останалите три косъма-веществени доказателства е установено, че имат ДНК-профили, които са различни от изследваните лица. ВКС кредитира всички изброени експертизи, тъй като заключенията по тях са изготвени професионално, почиват на знанията и опита на експертите, като подробно е описана методологията на тяхното изготвяне. По същество тези експертни заключения изцяло обслужват защитната позиция на подсъдимите, тъй като чрез тях не се установява авторството на деянието, доколкото не могат да бъдат направени експертни изводи за оставени следи от когото и да е от тях на мястото на престъплението. По мнение на този съдебен състав това обстоятелство не влияе на направените фактически изводи за това, че шестимата подсъдими са извършители на престъплението, доколкото съвкупната оценка на останалите анализирани доказателствени източници позволява направата на убедителен и несъмнен извод за това. Изходът от доказателствения анализ на настоящата инстанция е съответен на чл. 13 ал.2 от НПК, съгласно който обективната истина се разкрива по реда и със средствата, предвидени в НПК, и на чл. 14 ал.2 от НПК, предвиждащ, че доказателствата и средствата за тяхното установяване не могат да имат предварително определена сила.

Настоящият състав намери за доказан предмета на престъплението грабеж. Обективно няма основание да не се даде вяра на свидетелите М. и В. А. относно отнетото им имущество в резултат на престъплението както по отношение на вещите и златните бижута, така и на инкриминираната сума пари в левове, щатски долари и германски марки. Видно от представения от тях нотариален акт № 147 от 30.12.1997 г., те са продали недвижими имоти – два броя празни дворни места на „фирма” за сумата от 635 000 /неденоминирани/ лева. Това обстоятелство се установява и от разпита на св. Л. К. /л.131 от том I на делото/, който настоящата инстанция напълно кредитира. Предвид търговската дейност, с която се е занимавал св. А. към 31.01.1998 г. – внос и продажба на автомобили, и твърдението на същия и на съпругата му, че не са държали парите си в банка, настоящият състав намира за доказано, че към посочената дата те са имали в дома си 70 000 германски марки, 9 000 щатски долара и 100 000 неденоминирани лева.

ВКС не се съгласява с възражението на защитника на подс. Д. Д., че той не би могъл да е участник в деянието, тъй като на инкриминираната дата е бил на работа като полицаи. Видно от писмо на СДВР № 4813/09.02.2006 г., на 31.01.1998 г. подс. Д. за времето от 07.00 до 19.00 часа е бил командирован /сам, без друг негов колега/ за оказване на съдействие на служителите от градския транспорт, без за това да му е предоставен служебен автомобил. Доколкото деянието е извършено около 19 часа на посочената дата, няма пречка подс. Д. да е бил на мястото на престъплението, доколкото работата му в този ден не е била свързана с определено работно място.

ВКС не дава вяра и на обясненията на подсъдимите, разпитани пред СВС /л. 1011- 1014 от том V/. В тях те отричат да имат отношение към деянието, както и да се познават помежду си. Военният съд е пропуснал да констатира противоречие между обясненията на подс. Б. М., дадени в съдебната фаза, и тези от досъдебното производство /л. 33 от том IV/ в частта им относно познанството между подсъдимите, поради което настоящият състав на основание чл. 279 ал.2 вр. ал.1 т.3 от НПК прочете неговите обяснения. Съдът кредитира обясненията на този подсъдим от досъдебното производство, съгласно които към 31.01.1998 г. той е познавал част от подсъдимите по делото с изключение на подс. П. С..

С оглед на тези съображения настоящият състав не кредитира обясненията на подсъдимите, тъй като те противоречат на останалата доказателствена маса по делото, която съдът намери за достатъчна, убедителна и непротиворечива, даваща сигурна основа за направата на категоричен извод относно авторството на престъплението.

По правната квалификация:

Предвид изложеното, ВКС намери, че обвинението по чл. 199 ал.2 т.3 вр. чл. 198 ал.1 от НК се доказва по безспорен и категоричен начин в резултат на показанията на пострадалите, извършените разпознавания и показанията на св. А. В., дадени на досъдебното производство. Тази доказателствена съвкупност формира комплекс от несъмнени, категорични, последователни и кореспондиращи си доказателства относно авторството на подсъдимите Д. Д., Б. М., Д. Н., Б. М., Ц. Н. и П. С. в извършването на това престъпление. Поради това настоящият съд отмени въззивното решение, потвърждаващо оправдателната присъда спрямо тях, и ги призна за виновни в извършване на престъплението по чл.199 ал.2 т.3 вр. чл. 198 ал.1 вр. чл. 20 ал.2 от НК. Подсъдимите са извършили система от действия по отнемане на пари и вещи от владението на сем. А. с намерение противозаконно да ги присвоят. За да стане възможно това, е била употребена принуда спрямо пострадалите под формата на сила – нанесени са им били удари от подсъдимите, причинени с ритници, с ръце и с пистолет, прободни наранявания с нож /на св. А./, а впоследствие св. А. е била вързана и отведена в мазето, където била заключена, св. Н. Г. – със завързани ръце и крака, а св. А. – заключен в избенното помещение. Целта на тези действия е била осигуряване на възможност за подсъдимите безпрепятствено да имат достъп до целия дом, където тършували, за да намерят парите и вещите. Употребено спрямо всички пострадали от семейството – родители и деца, е било и заплашване – чрез насочване на пистолет спрямо всички тях, чрез употреба на нож спрямо св. А. и св. А., както и чрез словесни изрази на заплахи за убийството на св. А. и за изнасилване на дъщерите в семейството. Именно употребената сила и заплашване са преодолели съпротивата на свидетелите А. и са направили възможно отнемането на инкриминираните пари и вещи.

Налице е квалифициращото обстоятелство грабежът да е в „особено големи размери, ако деецът е бил въоръжен” по смисъла на чл. 199 ал.2 т.3 от НК. Съгласно ТР № 1/98 г. критерият за квалифициране на предмета на деянието като такъв в „особено големи размери” е той да надвишава 140 пъти установената в страната минимална работна заплата, която към 31.01.1998 г. е била в размер на 48 700 неденоминирани лева. Към инкриминираната дата той би бил налице, ако предметът на престъплението надвишава 6 618 000 неденоминирани лева. Видно е, че инкриминираната стойност на отнетите вещи и пари многократно надвишава този размер, поради което грабежът е в особено големи размери. За извършването на деянието е било използвано оръжие – пистолет от подс. П. С. и нож от подс. Б. М.. С тях са заплашени пострадалите, поради което те са средство на престъплението, послужило за сломяване на тяхната съпротива.

Престъплението е извършено при пряк умисъл от всички подсъдими. Безспорно е, че реализираните от подсъдимите действия сочат на единствения възможен и верен извод, че у тях е бил налице умисъл за извършване на грабежа, тъй като те са съзнавали целта на влизането си в дома на пострадалите, разбирали са противоправността на своите действия, предвиждали са възможността да настъпят общественоопасните последици от тях и пряко са ги целели. Те са били наясно, че се използва оръжие за сломяване на съпротивата на пострадалите, независимо че само двама от подсъдимите са го употребили – подс. С. и подс. М., доколкото пистолетът е бил насочен още с влизането на всички подсъдими в къщата, а при използването на ножа спрямо св. А. вратата на помещението, в което се е намирала тя, не е била затворена. И шестимата подсъдими са съзнавали, че освен всеки от тях поотделно, те всички с общи усилия съдействат за постигане на престъпния резултат – отнемането на парите и вещите – като търсят навсякъде из дома на пострадалите тяхното местонахождение, докато други в същото време упражняват сила и заплашване върху всички или част от пострадалите. Поради това е било налице и общност на умисъла у шестимата подсъдими, тъй като всеки от тях е съзнавал, че действа задружно с останалите и подчинява собствените си действия за постигането на общата цел – отнемането на парите и вещите.

По наказанията:

За да индивидуализира наказанията на подсъдимите, съдът взе предвид, че в престъпната дейност са били въввлечени множество лица. Беше отчетено, че подсъдимите са наблюдавали известно време дома на пострадалите, доказателство за което е информираността им, че част от обитателите са напуснали къщата, преди те да нахлуят в нея, и въпросът им към свид. Н. Г. кой е излязъл оттам. От значение също така са и взетите предохранителни мерки от част от подсъдимите да скрият лицата си и по този начин, ако не да направят невъзможно идентифицирането им, то поне да го затруднят в максимална степен. С особена тежест при индивидуализация на санкцията са продължителността и интензивността на упражнената принуда. Агресията на подсъдимите не се е ограничила със заплашването и физическото насилие върху свид. А., довело до причиняване на множество телесни увреждания, а се е прехвърлила и върху останалите членове на семейството, включително и върху двете ненавършили пълнолетие момичета, които са били брутално изнасилени – действие, което е било абсолютно ненужно за постигане целите на подсъдимите предвид значителното им числено превъзходство и наличието на огнестрелно оръжие като средство за психическо въздействие над пострадалите. Не следва да бъде оставяно без внимание и обстоятелството, че стойността на отнетото имущество надхвърля значително 140 – кратния размер на минималната работна заплата към момента на деянието. Съвкупната преценка на тези обстоятелства показва, че извършеното от подсъдимите разкрива значително по-висока степен на обществена опасност в сравнение с обичайните посегателства от този вид. От друга страна, макар към момента на извършване на деянието подсъдимите да са били с необременено съдебно минало, изтеклият продължителен период от време е бил свързан с постановяване на осъдителни присъди по отношение петима от тях – Б. М., Ц. Н., Б. М., Д. Н. и П. С., като единствено първите двама не са осъдени за престъпления против собствеността, а за други посегателства. Тези осъждания също следва да бъдат третирани като отегчаващи отговорността обстоятелства, макар и по-скоро на плоскостта на недобри характеристични данни за подсъдимите.

Същевременно не може да бъде оставено без внимание обстоятелството, че деянието е извършено преди повече от осемнадесет години. Вярно е, че делото е с немалка фактическа сложност предвид броя на извършителите и този на пострадалите, както и с оглед множеството престъпни посегателства над последните. Вярно е също така, че за около година и половина наказателното производство е било спряно поради здравословното състояние на подс. С.. Тези обстоятелства обаче не могат да оправдаят нито неритмичната и несистемна работа на органите на досъдебното производство, нито упоритото нежелание на предходните инстанции по фактите да изпълнят указанията на касационния съд по отстраняване на допуснатите съществени нарушения на процесуалните правила и по приложение на закона. От момента на привличането им като обвиняеми /през 1999 год. – за подс. С., и през 2002 год. – за останалите подсъдими/ до постановяване на настоящата присъда, с която наказателното производство е приключило с влязъл в сила съдебен акт, е изтекъл твърде дълъг период, през който подсъдимите са търпели ограниченията, произтичащи от това процесуално качество, без в същото време процесуалното им поведение да е било недобросъвестно и само по себе си да е ставало причина за забавяне на наказателното производство. Съвкупната преценка на тези обстоятелства дава основание да се приеме, че съобразно критериите, залегнали в практиката на Европейския съд по правата на човека, наказателното производство е с неразумна продължителност по смисъла на чл. 6 §. 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи. Констатираното нарушение на правото на разглеждане на делото в разумен срок може и трябва да бъде компенсирано с налагане на наказание при условията на чл. 55 ал. 1 т. 1 от НК. Съгласно критериите, формулирани в решението на ЕСПЧ по делото „Д. и Х. срещу България”, § 128, в случаите на забавено правосъдие съдилищата следва да признаят неспазването на изискването за разумен срок на чл. 6, § 1 по „достатъчно ясен начин” и да компенсират подсъдимия „по изричен и измерим начин”. Това означава, че:

- Съдебните органи следва да изведат недвусмислена констатация за допуснатото нарушение на разумните срокове за разглеждане на делото и да посочат причините за това /доколкото се дължи на поведението на подсъдимите и доколкото на поведението на компетентните власти/.

- Компенсацията следва да бъде изрична и реална – да е от такова естество и в такъв обем, че практически да облекчат положението на подсъдимия и да възстановяват накърнените му права. Затова нарушението на разумния срок за разглеждане и решаване на делата се преценява като смекчаващо обстоятелство със съответната тежест и значение в зависимост от конкретния срок на забавата и причините за допускането ѝ /вкл. и като такова с изключителен характер/. Съдебните органи следва да конкретизират каква точно компенсация следва да се предостави на подсъдимите, т.е. конкретния размер на намалението на дължимото се наказание. Този механизъм предполага, че в хипотезите на нарушения на чл. 6, § 1 от ЕКПЧ съдилищата следва да посочат: 1) какво би било полагаемото им се по правилата на НК наказание, ако не беше допуснато нарушението, и 2) да уточнят конкретния размер на редукцията. /Този способ на редукция е разяснен и в решение № 299 от 12.06.2013 г. по н.д. № 906/2013 г. по описа на ВКС, III н.о./.

- Възможността да се иска намаляване на наказанието трябва „да е установена като право за осъденото лице”. Тази компенсаторна мярка не следва да бъде игнорирана или заобикаляна с доводи за обществената опасност на деянието. Дори и при най-тежките престъпления надхвърлянето на разумните срокове на разглеждане на делото задължително се отчита като смекчаващ наказанието фактор, с което се цели справедливо обезщетяване на ограниченията, неизбежно понесени от подсъдимия вследствие дългия период на неизясненост на наказателноправното му положение.

Изложените по-горе констатации във връзка със съвкупността от смекчаващи и отегчаващи обстоятелства образуват обективна база, формираща изходна основа за определяне на полагаемите се на осъдените по правилата на НК наказания. Така, ако не беше допуснато нарушението за разглеждане на делото в разумен срок, наказанията на извършителите следваше да се отмерят при изключителен превес на отегчаващите обстоятелства и да им бъде наложено наказание лишаване от свобода в максималния законов размер от двадесет години. ВКС оценява констатираното седемнадесетгодишно /за подс. С./ и четиринадесетгодишно /за останалите подсъдими/ забавяне на наказателното производство за твърде значимо по продължителност и го дефинира като смекчаващо обстоятелство с голяма относителна тежест и съществено значение. С оглед на това дължимите наказания на осъдените следва да бъдат значително редуцирани (с около ½ от определения по механизма на чл. 54, ал. 2, вр. ал. 1 от НК размер) като полагаща се компенсация за неразумно дълго продължилия процес. В същото време, предвид обсъдените по-горе отегчаващи обстоятелства, целите на наказанието не биха могли да се постигнат при определяне на наказание много под най-ниския предел от петнадесет години лишаване от свобода. Ето защо на всеки от подсъдимите беше наложено наказание лишаване от свобода за срок от десет години, което според настоящия състав на ВКС ще съдейства за поправянето и превъзпитанието им и в същото време ще спомогне и за реализиране на генералната превенция.

На основание чл. 61 т. 2 вр. чл. 60 ал. 1 от ЗИНЗС съдът определи първоначален „строг” режим за изтърпяване на наказанията в затвор или в затворническо общежитие от закрит тип, а на основание чл. 59 ал.1 от НК зачете времето, през което подсъдимите са били задържани, както следва:

- по отношение на подс. Д. Л. Д. – от 16.08.2002 г. до 19.08.2002 г.;
- по отношение на подс. Б. И. М. – от 08.08.2002 г. до 15.08.2002 г.;
- по отношение на подс. П. В. С. – от 29.04.1999 г. до 23.07.1999 г.;
- по отношение на подс. Ц. Д. Н. – от 19.08.2002 г. до 20.12.2002 г.;
- по отношение на подс. Д. А. Н. – от 08.08.2002 г. до 15.08.2002 г.;
- по отношение на подс. Б. Б. М. – на 15.08.2002 г.

По гражданските искиове:

Признаването на шестимата подсъдими за виновни по повдигнатото им обвинение за престъпление по чл. 199 ал. 2 т. 3 вр. чл. 198 ал. 1 вр. чл. 20 ал. 2 от НК в принципен план предпоставя наличието на изискванията на чл. 45 от ЗЗД за ангажиране гражданската отговорност на С., М., Н., М., Д. и Н.. Както всяко престъпление, така и извършеното от тях е противоправно и виновно, а на гражданските ищци са причинени имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от действията на шестимата извършители. В същото време подсъдимите са направили възражение за изтекла погасителна давност по смисъла на чл. 120 от ЗЗД, преценката за чиято основателност изисква да бъде проследена хронологията на процесуалните действия, свързани с предявяване на исковите претенции и привличане на подсъдимите в качеството на обвиняеми.

С постановление от 30. 04. 1999 год. /л. 119, т. I от ДП/ подс. П. С. е привлечен като обвиняем за престъпление по чл. 199, ал. 2, т. 3 вр. чл. 198, ал. 1 от НК.

Първото привличане на подс. Б. М. в качеството на обвиняем е от 08. 08. 2002 год. /л. 7, т. IV от ДП/ за престъпления по чл. 199 ал. 2 т. 3 вр. чл. 198 ал. 1 вр. чл. 20 ал. 2 от НК и по чл. 152 ал. 3 т. 1 вр. ал. 1 т. 2 вр. чл. 20 ал. 4 от НК.

Подс. Д. Н. е бил привлечен за пръв път в качеството на обвиняем на същата дата – 08. 08. 2002 год. /л. 14, т. IV от ДП/. Обвинението срещу него е за престъпление по чл. 199 ал. 2 т. 3 вр. чл. 198 ал. 1 вр. чл. 20 ал. 2 от НК.

С постановление от 15. 08. 2002 год. /л. 30, т. IV от ДП) като обвиняем е бил привлечен и подс. Б. М.. Повдигнатото му обвинение е за престъпление по чл. 199 ал. 2 т. 3 вр. чл. 198 ал. 1 вр. чл. 20 ал. 2 от НК

Първоначалното привличане на подс. Д. Д. в качеството му на обвиняем за престъпление по чл. 199 ал. 2 т. 3 вр. чл. 198 ал. 1 вр. чл. 20 ал. 2 от НК е направено с постановление от 16. 08. 2002 год. /л. 39, т. IV от ДП/.

На подс. Ц. Н. е повдигнато обвинение за престъпление по чл. 199 ал. 2 т. 3 вр. чл. 198 ал. 1 вр. чл. 20 ал. 2 от НК с постановление от 19. 08. 2002 год. /л. 46, т. 4 от ДП/.

На л. 150, т. 1 от ДП е приложена молба от В. А., с която е предявен граждански иск срещу извършителя на престъплението за сумата 90 150 000 неденоминирани лева заедно със законните последици. Със същата молба е направено искане за конституиране на А. като граждански ищец съобразно действащите към този момент разпоредби на чл. 60 ал. 1, чл. 62 и чл. 63 ал. 1 от НПК, предвиждащи възможност за участие на пострадалия в това процесуално качество и в досъдебното производство, а не само в съдебната фаза на наказателния процес.

След внасяне на делото с обвинителен акт в Софийски градски съд на 11. 12. 2003 год. В. и М. А. са депозирали молба /л. 170, т. I НОХД № 2353/2003 год. по описа на СГС, НО, 12 състав/, с която са предявили иск за имуществени вреди в размер на 90 150 лева, заедно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на деянието – 31. 01. 1998 год. до окончателното ѝ изплащане. Наред с това всеки от двамата е предявил и граждански иск за репарирание на причинените им неимуществени вреди в размер на 5 000 лева вследствие на упражненото върху тях и децата им насилие заедно със законната лихва от същата дата. Исковите претенции на В. и М. А. са насочени срещу всички подсъдими: Д. Д., Б. М., П. С., Ц. Н., Д. Н. и Б. М., както и срещу починалия впоследствие И. Р..

От своя страна, Н. В. Г. е поискала да бъде конституирана като граждански ищец в наказателния процес (молба на л. 169, т. I НОХД № 2353/2003 год. по описа на СГС, НО, 12 състав). Предявеният от нея граждански иск е насочен единствено срещу подс. Б. М.. Претенцията ѝ е същият да бъде осъден да заплати обезщетение за причинените ѝ неимуществени вреди в размер на 20 000 лева вследствие извършеното от него престъпление по чл. 152 ал. 1 т. 2 вр. чл. 20 ал. 4 от НК, заедно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на деянието – 31. 01. 1998 год. до окончателното изплащане на главницата.

Аналогично искане е направила и Р. В. Г. (л. 172, т. I НОХД № 2353/2003 год. по описа на СГС, НО, 12 състав), като искът е предявен единствено срещу И. Р..

С определение от 18. 06. 2004 год. СГС е приел исковите за съвместно разглеждане в наказателния процес и е конституирал четиримата пострадали като граждански ищци.

С определение от 12.07.2005 г. градският съд е прекратил наказателното производство срещу И. Р. поради смърт на подсъдимия както по обвинението за престъпление по чл. 152 ал. 1, т. 2 вр. чл. 20 ал. 2 от НК, така и в частта относно гражданския иск, предявен срещу този подсъдим от Р. Г..

Впоследствие, след като е констатирал, че с оглед длъжността, заемана от подс. Д. Д., делото е подсъдно на военен съд, СГС е прекратил съдебното производство с определение от 15.09.2006 г. и е изпратил делото на военен прокурор.

След повторното внасяне на делото с обвинителен акт, вече в Софийски военен съд, в съдебно заседание на 20. 02. 2008 год. поверениците на пострадалите са направили искане за конституиране на четиримата пострадали като граждански ищци, като е посочено, че М. и В. А. предявяват граждански искове срещу шестимата подсъдими както следва: за сумата от 90 150 лева, представляваща обезщетение за претърпените от двамата имуществени вреди, както и за сумата от по 30 000 лева за всеки от тях – обезщетение за претърпени болки и страдания вследствие нанесения им побой и изнасилването на двете им дъщери, а Н. и Р. Г. – граждански иск срещу шестимата подсъдими за сумата от по 50 000 лева за всяка от тях – неимуществени вреди вследствие посегателството срещу половата им неприкосновеност, изводим от съдържанието на молбите им за предявяване на граждански искове и конституирането им като частни обвинители. Поискано е и присъждането на законната лихва върху исковите суми, считано от 31. 01. 1998 год., заедно със законната лихва до окончателното изплащане на главницата. Представени са и писмени молби със същото съдържание, като молбата на Р. Г. не е подписана от подателя ѝ.

При така описаната фактология ВКС намери, че възражението на подсъдимите за изтекла погасителна давност по исковете на В. и М. А. е неоснователно. Съгласно чл. 114 ал. 3 от ЗЗД началният момент на давността за вземания, произтичащи от неправомерно увреждане, е откриването на дееца. В случаите, когато деянието освен деликт е и престъпление и самоличността на извършителя му не е установена в момента на осъществяване на престъпното посегателство, а става известна впоследствие, давността за гражданския иск започва да тече от привличане на съответното лице в качеството на обвиняем. Това е така предвид изискването на чл. 219 ал. 1 от НПК, респ. на чл. 207 ал. 1 от НПК /отм./, да бъдат събрани достатъчно доказателства за виновността на определено лице в извършването на престъпление от общ характер, т. е., това е моментът, в който е събрана достатъчно като обем и надеждност информация не само относно времето, мястото и начина на извършване на престъплението, но и касателно неговия автор. Настоящият случай е точно такъв – извършителите на престъпленията са били непознати за гражданските ищци и установяването им е било свързано с продължителна оперативно-издирвателна дейност на компетентните органи. Същевременно, тъй като подсъдимите, видно от изложеното по-горе, са привлечени като обвиняеми по различно време, то и давностните срокове за всеки от тях имат различен начален момент, като най-ранният е за подс. П. С. – 30. 04. 1999 год. Към 11. 12. 2003 год., когато исковете на А. за пръв път са предявени пред съда, петгодишната давност по отношение на С. не е изтекла, а предвид по-късното привличане на останалите подсъдими в качеството на обвиняеми с още по-голяма сила това важи и за тях. Тъй като предявените от М. и В. А. граждански искове за имуществени и неимуществени вреди пред Софийски градски съд по н. о. х. д. № 2353/2003 год. имат за последица прекъсване на давността съгласно чл. 116 б. „а” от ЗЗД и предвид обстоятелството, че давност не тече докато трае съдебният процес относно вземането – чл. 115 б. „ж” от ЗЗД, след прекратяване на съдебното производство по н. о. х. д. № 2353/2003 год. е започнала да тече нова петгодишна давност по чл. 110 от ЗЗД, която не е изтекла към 20. 02. 2008 год., когато В. и М. А. са предявили отново иск за заплащане на обезщетение за причинените им имуществени вреди в размер на 90 150 лева и искове за заплащане на обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди, които, както и претенциите, заявени пред градския съд, са насочени срещу всички подсъдими.

Предвид изложеното подсъдимите бяха осъдени да заплатят на М. и В. А. обезщетение за претърпените от тях имуществени вреди в размер на 90 150 лева – равностойността на отнетите при грабежа пари, бижута и други вещи.

Съдът уважи в пълния им предявен размер от по 30 000 лева и исковите претенции на В. и М. А. за претърпените неимуществени вреди вследствие извършеното спрямо тях престъпление по чл. 199 ал. 2 от НК. При определяне размера на дължимото обезщетение, ръководейки се от критерия за справедливост по чл. 52 от ЗЗД, настоящият съдебен състав съобрази интензивността и продължителността на упражнената срещу двамата физическа и психическа принуда, довела до множество телесни увреждания на В. А. и до психическа травма при М. А.. От съществено значение за размера на дължимото обезщетение е фактът, че всеки от гражданските ищци е изпитал не само страх и притеснение за собствения си живот и здраве, но и че е бил в неизвестност за съдбата и състоянието на останалите му близки – с особена сила това се отнася до М. А., пред която подсъдимите са коментирали, че ще изнасят дъщерите ѝ. Като значим фактор за присъждане на обезщетение в пълния претендиран размер съдът оцени и продължителността на възстановителния период от физическите и психическите травми за всеки от гражданските ищци.

Предвид изрично направеното искане от гражданските ищци съдът осъди подсъдимите да заплатят и законната лихва върху присъдените обезщетения за имуществени и неимуществени вреди, считано от 31. 01. 1998 год. до окончателното им изплащане.

Що се отнася до иска на Р. Г. за неимуществени вреди, доводите на защитниците за изтекла погасителна давност по отношение на тази претенция са основателни. Пред Софийски градски съд Р. Г. е предявила граждански иск единствено срещу И. Р., тъй като срещу останалите подсъдими не е било повдигнато обвинение за посегателство против половата ѝ неприкосновеност. По този начин давността по чл. 110 от ЗЗД е била прекъсната единствено по отношение на Р., но не и спрямо останалите подсъдими. Едва през 2008 год., т. е. когато делото вече се е намирало в Софийския военен съд, Р. Г. е насочила исковата си претенция срещу С., Н., Н., М., Д. и М.. Към 20. 02. 2008 год., когато е предявен искът, петгодишната давност по отношение на тях вече е била изтекла. Ето защо ВКС отхвърли иска за неимуществени вреди на Р. Г. срещу шестимата подсъдими като погасен по давност.

Аналогични изводи се налагат и по отношение на иска на Н. Г. срещу подсъдимите С., Н., Н., М. и Д.. Първоначално той е предявен пред Софийски градски съд и е насочен единствено против подс. Б. М., тъй като само срещу него е повдигнато обвинение за участие в престъплението по чл. 152 от НК, извършено спрямо Н. Г.. По този начин давността е прекъсната само по отношение на Б. М., но не и спрямо останалите петима подсъдими и към 20. 02. 2008 год. вече е изтекла, поради което не са налице предпоставките за ангажиране на гражданската им отговорност и съдът отхвърли иска на Н. Г. срещу тези подсъдими.

Отхвърлена беше и исковата претенция срещу Б. М., но на друго основание, а не поради погасяването ѝ по давност. Както в правната теория, така и в съдебната практика еднозначно се поддържа, че основанието на гражданския иск в наказателния процес е деянието, такова каквото то е описано в обстоятелствената част на обвинителния акт. В настоящия случай обвинението срещу Б. М. е за помагачество към престъпление по чл. 152 от НК, като конкретните фактически параметри на извършеното от М. са свързани с присъствието му в стаята по време на насилствения полов акт, с което спомогнал да бъде сломена съпротивата на пострадалата. Съобразно приетото по-горе от фактическа страна подобни действия на този подсъдим не бяха установени по изискуемия от НПК безспорен и категоричен начин. Видно от показанията на Н. Г., присъствието на Б. М. в помещението, в което е извършено изнасилването, не е свързано със сломяване на съпротивата на гражданската ищца, защото се отнася до друг момент от инкриминираните събития. При положение че не са доказани описаните в обвинителния акт действия на подсъдимия, насочени към улесняване на извършителя на изнасилването, не може да бъде ангажирана и гражданската отговорност на М. за това деяние.

По разноските:

С оглед постановяване на настоящата присъда, с която и шестимата подсъдими бяха признати за виновни, на тях следва да бъдат възложени направените по делото разноски. Поради това на основание чл. 189 ал.3 от НПК ВКС осъди подсъдимите Д. Л. Д., Б. И. М., П. В. С., Ц. Д. Н., Д. А. Н. и Б. Б. М. да заплатят солидарно направените разноски по делото в размер на 45 291 /четиридесет и пет хиляди двеста деветдесет и един/ лева, а подс. П. В. С. и сумата от 1850 /хиляда осемстотин и петдесет/ лева, доколкото по делото в хода на първоинстанционното производство са били назначени и изслушани няколко съдебнопсихиатрични експертизи, касаещи само него и възможността му да участва в процеса.

С оглед произнасянето по гражданските искове подсъдимите бяха осъдени да заплатят солидарно 6006 лева държавна такса върху уважените им размери.

На същото процесуално основание настоящият съд осъди шестимата подсъдими да заплатят направените разноски /за възнаграждения на повереници/ от гражданските ищци и частни обвинители в размер на 3550 /три хиляди петстотин и петдесет/ лева по сметка на В. Г. А. и М. С. А..

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.